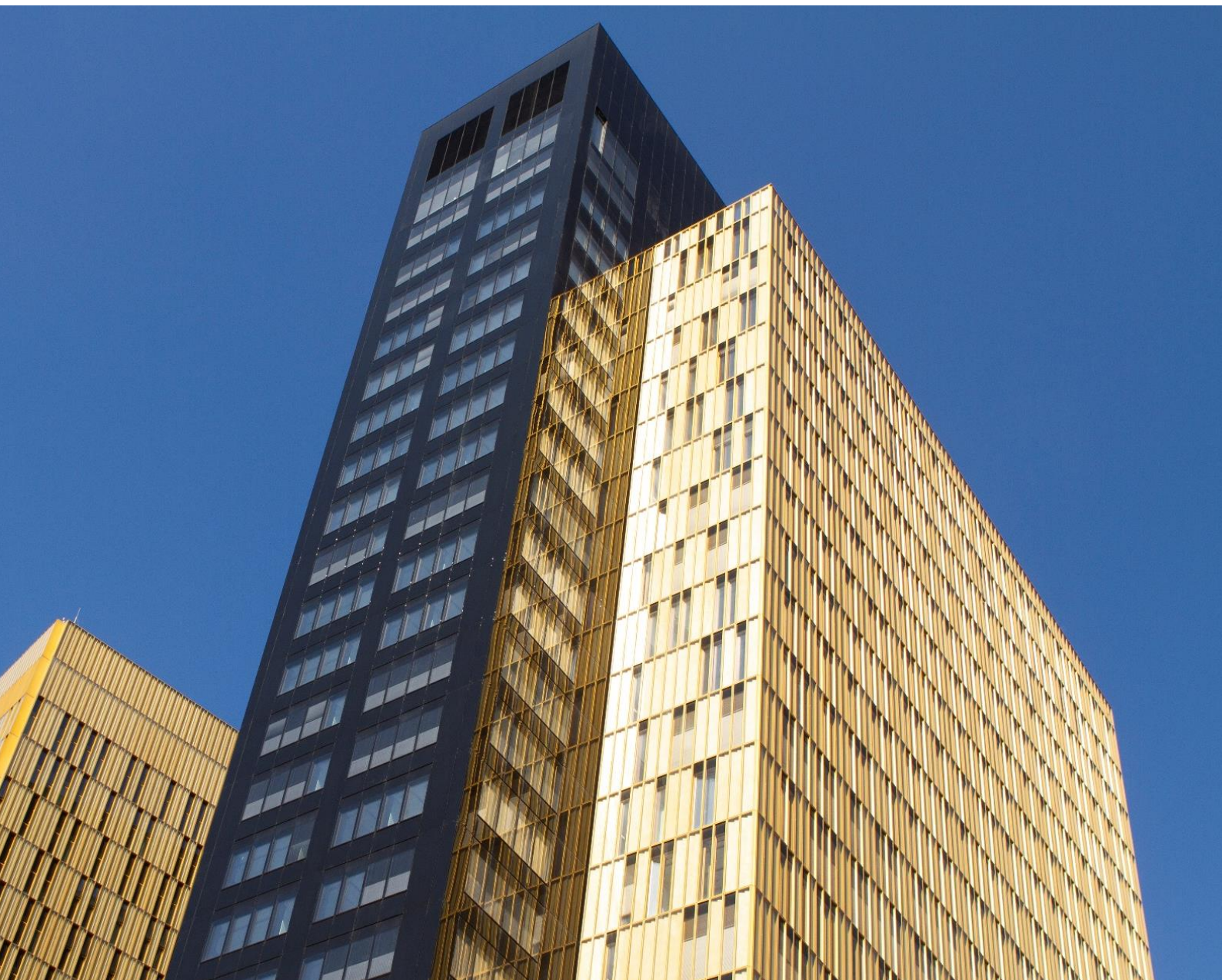

Tematiskt faktablad

Förfarandena för brådskande mål om förhandsavgörande och skyndsam handläggning

Förord

För att möjliggöra en snabbare handläggning av de mål som kräver detta, föreskrivs i artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol¹ följande:

”I rättegångsreglerna får föreskrivas ett förfarande för skyndsam handläggning och, när det gäller mål om förhandsavgörande som rör området med frihet, säkerhet och rättvisa, ett förfarande för brådskande mål.

För dessa förfaranden får föreskrivas en kortare tidsfrist för inlagor eller skriftliga yttranden än den som föreskrivs i artikel 23 och, med avvikelse från artikel 20 fjärde stycket, att generaladvokaten inte ska lämna något förslag till avgörande.

För förfarandet för brådskande mål får en begränsning dessutom föreskrivas av antalet parter och övriga intressenter som enligt artikel 23 har rätt att inkomma med inlagor och skriftliga yttranden, och i ytterst brådskande fall att den skriftliga delen av förfarandet ska utelämnas.”

Möjligheten till skyndsam handläggning existerar sedan år 2000 och regleras i dag dels i artikel 105 och följande artiklar i domstolens rättegångsregler², vad gäller begäran om förhandsavgörande, dels i artikel 133 och följande artiklar i rättegångsreglerna, vad gäller direkt talan³. Beslut om skyndsam handläggning kan nämligen fattas oavsett vilken typ av förfarande det är fråga om, när målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål.⁴

Ansökan om att ett mål ska handläggas skyndsamt framställs av den hänskjutande domstolen, när det är fråga om en begäran om förhandsavgörande, och av sökanden eller svaranden, när det är fråga om en direkt talan. Beslutet fattas av domstolens ordförande, efter det att han eller hon har hört referenten, generaladvokaten och, i förekommande fall, den andra parten i målet. Domstolens ordförande får i undantagsfall besluta om skyndsam handläggning på eget initiativ. Beslut att bifalla eller avslå en ansökan om skyndsam handläggning har formen av ett särskilt uppsatt beslut som meddelas av domstolens ordförande. Mellan januari 2019 och juni 2023 angavs emellertid skälen för bifall eller avslag endast i det avgörande genom vilket målet avgjordes slutligt, då några särskilt uppsatta beslut inte meddelades.

¹ [Den konsoliderade versionen av protokoll \(nr 3\) om stadgan för Europeiska unionens domstol](#), som är bilagt fördragen, i dess ändrade lydelse.

² Domstolens rättegångsregler av den 25 september 2012 (EUT L 265, 2012, s. 1), i deras lydelse enligt ändringar av den 18 juni 2013 (EUT L 173, 2013, s. 65), av den 19 juli 2016 (EUT L 217, 2016, s. 69), av den 9 april 2019 (EUT L 111, 2019, s. 73), av den 26 november 2019 (EUT L 316, 2019, s. 103) och av den 2 juli 2024 (EUT L 2024/2094).

³ Även i artikel 151 i tribunalens rättegångsregler av den 4 mars 2015 (EUT L 105, 2015, s. 1) föreskrivs en möjlighet att handlägga ett mål skyndsamt, ”med hänsyn till att ett mål är av särskilt brådskande karaktär och till omständigheterna i målet”.

⁴ I domstolens nya rättegångsregler har uttrycket ”utan dröjsmål” ersatt uttrycket ”synnerligen brådskande” som förekom i de tidigare rättegångsreglerna.

Förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande har inte funnits lika länge. Det infördes år 2008, med anledning av att unionens och domstolens behörighet på området för frihet, säkerhet och rättvisa utvidgades. Med hänsyn till detta områdes särskilt känsliga karaktär ansågs det nödvändigt att införa ett särskilt undantagsförfarande som vid behov gör det möjligt att skydda de intressen som står på spel. I motsats till förfarandet för skyndsam handläggning, som kan tillämpas på samtliga områden i unionsrätten och i alla typer av förfaranden, kan förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande, som regleras i artikel 107 och följande artiklar i domstolens rättegångsregler, endast tillämpas på en begäran om förhandsavgörande som avser frågor som rör de områden som avses i avdelning V i tredje delen av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

Beslut att bifalla eller avslå den hänskjutande domstolens ansökan om att målet ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande fattas av en avdelning som har utsetts av domstolen för detta ändamål och motiveras inte. För det fall ansökan om handläggning enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande bifalls, sammanfattar domstolen emellertid, när den avgör målet i sak, ofta de argument som den hänskjutande domstolen har framfört och som har motiverat att detta förfarande har använts. Om den hänskjutande domstolen inte har framställt någon ansökan om handläggning enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande, men det vid ett första påseende förefaller vara nödvändigt att tillämpa detta förfarande, får domstolens ordförande begära att den behöriga avdelningen ska pröva huruvida begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt nämnda förfarande, som då kan tillämpas på eget initiativ.

I de bestämmelser som reglerar den skyndsamma handläggningen och förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande anges inte i detalj under vilka omständigheter dessa förfaranden ska tillämpas. Det är endast i artikel 267 fjärde stycket FEUF som det uttryckligen hänvisas till en situation som kräver att domstolen meddelar sitt avgörande "så snart som möjligt", nämligen den situationen att en tolknings- eller giltighetsfråga uppkommer i ett mål som rör en frihetsberövad person. Eftersom annan vägledning saknas har domstolen upprättat detta faktablad för att beskriva vissa mål som är representativa för domstolens handläggning och som gör det möjligt att förstå vilka skäl som kan motivera att förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande eller förfarandet för skyndsam handläggning tillämpas.

Det första faktabladet upprättades år 2019. Förevarande uppdatering syftar därför till att komplettera det aktuella urvalet med 15 senare avgöranden, varav 10 rör förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande och 5 rör förfarandet för skyndsam handläggning. Genom dessa avgöranden preciseras tillämpningen av dessa båda förfaranden i flera olika avseenden.

Förteckning över de rättsakter som omnämns

KONVENTION

Konvention som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, undertecknad i Bryssel den 26 juli 1995 och bifogad till rådets akt av den 26 juli 1995 (EGT C 316/1995, s. 48).

FÖRORDNINGAR

Rådets **förordning (EG) nr 2201/2003** av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, 2003, s. 1).

Europaparlamentets och rådets **förordning (EG) nr 273/2004** av den 11 februari 2004 om narkotikaprekursorer, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1258/2013 av den 20 november 2013 (EUT L 330, 2013, s. 21).

Europaparlamentets och rådets **förordning (EG) nr 810/2009** av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex) (EUT L 243, 2009, s. 1, och rättelse i EUT L 154, 2013, s. 10), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 610/2013 av den 26 juni 2013 (EUT L 182, 2013, s. 1).

Europaparlamentets och rådets **förordning (EU) nr 604/2013** av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (EUT L 180, 2013, s. 31).

DIREKTIV

Rådets **direktiv 92/43/EEG** av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 1992, s. 7; svensk specialutgåva, område 15, volym 11, s. 114).

Rådets **direktiv 93/13/EEG** av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).

Europaparlamentets och rådets **direktiv 2001/83/EG** av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel (EGT L 311, 2001, s. 67), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/27/EG av den 31 mars 2004 (EUT L 136, 2004, s. 34).

Rådets **direktiv 2003/86/EG** av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 2003, s. 12).

Rådets **direktiv 2003/109/EG** av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 2004, s. 44).

Europaparlamentets och rådets **direktiv 2008/115/EG** av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 2008, s. 98).

Europaparlamentets och rådets **direktiv 2009/147/EG** av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 2010, s. 7).

Europaparlamentets och rådets **direktiv 2011/95/EU** av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning) (EUT L 337, 2011, s. 9) (nedan kallat kvalifikationsdirektivet).

Europaparlamentets och rådets **direktiv 2013/32/EU** av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden gör att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning) (EUT L 180, 2013, s. 60).

Europaparlamentets och rådets **direktiv 2013/33/EU** av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning) (EUT L 180, 2013, s. 96).

BESLUT

Rådets **rambeslut 2002/584/RIF** av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna – Uttalanden från vissa medlemsstater vid antagandet av rambeslutet (EGT L 190, 2002, s. 1),

Kommissionens **beslut 2006/928/EG** av den 13 december 2006 om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption (EUT L 354, 2006, s. 56).

Europeiska rådets **beslut 2011/199/EU** av den 25 mars 2011 om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vad gäller en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta (EUT L 91, 2011, s. 1).

Kommissionens **genomförandebeslut (EU) 2015/789** av den 18 maj 2015 om åtgärder för att förhindra introduktion i och spridning inom unionen av *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (EUT L 125, 2015, s. 36).

Table des matières

FÖRORD	3
FÖRTECKNING ÖVER DE RÄTTSAKTER SOM OMNÄMNS	5
I. FÖRFARANDET FÖR BRÅDSKANDE MÅL OM FÖRHANDSAVGÖRANDE.....	8
1. Tillämpningsområdet för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.....	8
2. Skäl som motiverar en tillämpning av förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.....	10
2.1. Risken för att förhållandet mellan en förälder och dennes barn försämras	10
2.2. Frihetsberövande.....	15
2.3. Risken för att grundläggande rättigheter kränks	26
II. FÖRFARANDET FÖR SKYNDSAM HANDLÄGGNING.....	33
1. Skäl som motiverar skyndsam handläggning	33
1.1. Beskaffenheten och den känsliga karaktären av det område som ska tolkas enligt begäran om förhandsavgörande	33
1.2. Den rättsliga osäkerhet som är föremål för begäran om förhandsavgörande är av särskilt allvarlig art.....	34
1.3. Frihetsberövande av klaganden	41
1.4. Familjesituationens betydelse	43
1.5. Risken för kränkning av de grundläggande rättigheterna.....	44
1.6. Materiell fattigdom.....	49
1.7. Risken för allvarliga miljöskador	50
1.8. Risken för straffrihet i ett stort antal mål	51
2. Sambandet mellan förfarandet för skyndsam handläggning i ett mål om fördragsbrott och beviljandet av interimistiska åtgärder	53

I. Förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande

1. Tillämpningsområdet för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande

*Beslut av den 22 februari 2008, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*⁵

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I detta mål, som anhängiggjordes vid domstolen i februari 2008, ansökte Oberlandesgericht Stuttgart (Regional appellationsdomstol i Stuttgart, Tyskland) om att EU-domstolen skulle handlägga begäran om förhandsavgörande enligt förfarandet för brådskande mål (PPU-förfarande), med motiveringen att klaganden inom kort skulle ha avtjänat ett fängelsestraff i Tyskland och att han dessutom skulle kunna komma i fråga för förtida frigivning.

Domstolens ordförande påpekade att artiklarna i rättegångsreglerna om tillämpning av PPU, vilka den hänskjutande domstolen hade begärt skulle tillämpas i förväg, inte skulle träda i kraft förrän den 1 mars 2008. Eftersom målet hade anhängiggjorts före detta datum kunde det därmed inte bli föremål för ett PPU-förfarande. Domstolens ordförande slog emellertid fast att det, med anledning av den samarbetsanda som ska råda mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, fanns skäl att tolka begäran om PPU-förfarande så, att den avsåg en väsentlig förkortning av handläggningstiden i målet, och att betrakta den som en begäran om skyndsam handläggning av ett mål om förhandsavgörande.⁶

Beslut av den 6 maj 2014, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I detta mål hade ett straffrättsligt förfarande inletts i Tyskland mot en person som hade sålt växtblandningar innehållande syntetiska cannabinoider. Vid tiden för händelserna i målet (åren 2010 och 2011) omfattades dessa ämnen inte av den tyska narkotikalagen⁷, varför Landgericht Itzehoe (Regiondomstolen i Itzehoe, Tyskland) tillämpade lagstiftningen om handel med läkemedel⁸, genom vilken direktiv 2001/83⁹ hade införlivats. Den nämnda domstolen ansåg att försäljningen av dessa produkter utgjorde ett brott, nämligen saluföring av tvivelaktiga läkemedel, och ådömde därför den tilltalade ett fängelsestraff.

⁵ Se även domen av den 17 juli 2008 (stora avdelningen), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

⁶ Se, nedan, i del II av detta faktablad med rubriken ”Förfarandet för skyndsam handläggning”, rubriken ”1.1. Beskaffenheten och den känsliga karaktären av det område som ska tolkas enligt begäran om förhandsavgörande”.

⁷ Betäubungsmittelgesetz (narkotikalagen).

⁸ Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften (lag om handel med läkemedel) av den 17 juli 2009 (*BGBI.* 2009 I, s. 1990).

⁹ Direktiv 2001/83/EG.

Domen överklagades till Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland), som fann att utgången i målet berodde på huruvida de omtvistade produkterna faktiskt var att anse som läkemedel i den mening som avses i direktiv 2001/83. Bundesgerichtshof ställde därför en fråga till EU-domstolen härom. Den hänskjutande domstolen begärde vidare att målet om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet och angav att om EU-domstolen skulle anse att dessa produkter inte var läkemedel, skulle den tilltalade inte ha kunnat ådra sig något straffansvar i förevarande fall, vilket skulle innebära att han hade frihetsberövats på felaktiga grunder.

Domstolen ansåg att PPU-förfarandet inte skulle tillämpas, eftersom direktiv 2001/83 hade antagits med stöd av artikel 95 EG, nu artikel 114 FEUF, som ingår i avdelning VII i tredje delen av EUF-fördraget. PPU-förfarandet kan emellertid tillämpas endast om begäran om förhandsavgörande rör en eller flera frågor som avser de områden som omfattas av avdelning V i tredje delen av EUF-fördraget. Domstolens ordförande beslutade emellertid på eget initiativ att målet skulle handläggas skyndsamt¹⁰.

Beslut av den 1 december 2023, EV (Narkotikaprekursorer) (C-174/22, [EU:C:2023:947](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 99 i domstolens rättegångsregler – Narkotikaprekursorer – Rambeslut 2004/757/RIF – Artikel 2.1 d) – Person som är inblandad i transport eller distribution av prekursorer som används i eller för olaglig framställning eller tillverkning av narkotika – Förordning (EG) nr 273/2004 – Förtecknade ämnen – Artikel 2 – Begreppet marknadsaktör – Artikel 8.1 – Omständigheter som tyder på att förtecknade ämnen kan komma att användas till olaglig framställning av narkotika eller psykotropa ämnen – Skyldighet att rapportera sådana omständigheter – Begreppet omständighet – Räckvidd”

Polisen i Varna (Bulgarien) hade vid en kontroll år 2018 konstaterat att EV var i besittning av bland annat toluen, som är ett ämne som används för framställning av metamfetamin. Okrazhen sad-Varna (Regionala domstolen i Varna, Bulgarien) dömde därefter EV för brottet olagligt innehav av narkotikaprekursorer i försäljningssyfte till två år i fängelse och ålade honom att betala böter på 20 000 BGN (cirka 10 200 euro). EV överklagade domen till Varhoven kasatsionen sad (Högsta domstolen, Bulgarien) och åberopade bland annat att den gärning som lades honom till last inte motsvarade nämnda brottsrubricering. Han anförde i synnerhet att toluen utgjorde ett ämne som ingick i kategori 3 i bilaga I till förordning nr 273/2004 och som får innehas utan att tillstånd inhämtats eller någon registrering skett. Varhoven kasatsionen sad (Högsta domstolen) var mot denna bakgrund osäker på hur förordning nr 273/2004 skulle tolkas och beslutade att begära förhandsavgörande från EU-domstolen. Den hänskjutande domstolen ansökte dessutom om att PPU-förfarandet skulle tillämpas.

Såsom i det ovannämnda målet G. C-181/14, [EU:C:2014:740](#)) avslog EU-domstolen denna ansökan. med motiveringen att förordning nr 273/2004, som hade begärts tolkad i det aktuella fallet, ingår i avdelning VII i tredje delen av EUF-fördraget medan PPU-

¹⁰ Se, nedan, i del II av detta faktablad med rubriken ”Förfarandet för skyndsam handläggning”, rubriken ”1.2. Den rättsliga osäkerhet som är föremål för begäran om förhandsavgörande är av särskilt allvarlig art”.

förfarandet endast kan tillämpas om begäran om förhandsavgörande rör en eller flera frågor som avser de områden som omfattas av avdelning V i tredje delen av detta fördrag, om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa..

2. Skäl som motiverar en tillämpning av förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande

2.1. Risken för att förhållandet mellan en förälder och dennes barn försämrats

Dom av den 22 december 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, [EU:C:2010:828](#))

”Civilrättsligt samarbete - Förordning (EG) nr 2201/2003 - Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar - Föräldraansvar - Vårdnad - Bortförande av barn - Artikel 42 - Verkställighet av en med intyg försedd dom om återlämnande av ett barn som meddelats av en behörig domstol (i Spanien) - Behörigheten för en domstol i den medlemsstat där domen görs gällande (Tyskland) att vägra att verkställa denna dom i ett fall av allvarligt åsidosättande av barnets rättigheter)”

I detta mål hade en spansk medborgare och en tysk medborgare, som var föräldrar till en liten flicka, inlett ett förfarande för äktenskapsskillnad i Spanien, där familjen var bosatt. Fadern hade härvid interimistiskt tillerkänts ensam vårdnad om dottern, eftersom han framstod som bäst lämpad att upprätthålla barnets umgänge med familjen, då modern hade tillkännagett att hon hade för avsikt att bosätta sig i Tyskland tillsammans med sin nya partner. Efter det att barnet hade tillbringat sommaren hos mamman i hennes nya bostad i Tyskland återvände barnet emellertid inte till Spanien. Flera förfaranden inleddes då av föräldrarna, såväl i Spanien som i Tyskland, angående återförande av barnet till Spanien, erkännande och verkställighet av de spanska avgörandena i Tyskland och det slutliga tillerkännandet av vårdnaden om barnet.

I detta sammanhang ställde Oberlandesgericht Celle (Regional appellationsdomstol i Celle, Tyskland) flera frågor till domstolen angående tolkningen av artikel 42, med rubriken ”Återlämnande av barn”, i förordning nr 2201/2003¹¹.

Domstolen beslutade på eget initiativ att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet. Domstolen erinrade om att mål som gäller bortförande av barn enligt rättspraxis ställer krav på skyndsamhet, bland annat när det – med hänsyn till separationen mellan barnet och den förälder som tidigare har tillerkänts vårdnaden, om än endast interimistiskt – finns en risk för att förhållandet mellan barnet och denna förälder förändras eller störs, och för att barnet skadas psykiskt (punkt 39). Domstolen tillämpade denna rättspraxis i det aktuella fallet, och

¹¹ Förordning (EG) nr 2201/2003..

påpekade att det berörda barnet skilts från sin far i mer än två år och att det, på grund av avståndet och den spända relationen mellan föräldrarna, fanns en allvarlig och konkret risk för att barnet och fadern inte skulle komma att ha någon kontakt under den tid som målet vid den hänskjutande domstolen pågick. Under dessa omständigheter skulle en handläggning enligt det ordinära förfarandet enligt domstolen innebära att förhållandet mellan far och dotter riskerade att lida allvarlig skada eller till och med irreparabel skada. En handläggning enligt det ordinära förfarandet skulle dessutom kunna äventyra dotterns integration i familjekretsen och den sociala miljön, för det fall hon skulle återvända till Spanien (punkt 40).

Dom av den 22 december 2010, Mercredi (C-497/10 PPU, [EU:C:2010:829](#))

"Civilrättsligt samarbete - Förordning (EG) nr 2201/2003 - Äktenskapsmål och mål om föräldraansvar - Barn till ogifta föräldrar - Begreppet "hemvist" för ett spädbarn - Begreppet vårdnad"

Målet vid den nationella domstolen rörde vårdnaden om dottern till en brittisk medborgare och en fransk medborgare. När barnet var två månader gammalt lämnade modern och barnet Förenade kungariket, där barnet hade hemvist, och reste till ön Réunion (Frankrike), utan att fadern i förväg hade informerats om detta. Denna resa var emellertid tillåten, eftersom modern var ensam vårdnadshavare vid den aktuella tidpunkten. Föräldrarna väckte därefter talan, både i Förenade kungariket och i Frankrike, om bland annat tillerkännande av föräldraansvaret och beslut om var barnet skulle bo. En fransk domstol meddelade dom till förmån för modern i dessa frågor. Court of Appeal (England Wales) (Civil Division) (Appellationsdomstolen för England och Wales (avdelningen för tvistemål) (Förenade kungariket)) ansåg för sin del att det var nödvändigt att fastställa vilken domstol som var behörig enligt unionsrätten, vilket krävde ett klagande från EU-domstolen beträffande kriterierna i artiklarna 8 och 10 i förordning nr 2201/2003 för fastställande av barnets hemvist.

Sistnämnda domstol framställde därför en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen och begärde att PPU-förfarandet skulle tillämpas. Till stöd för detta uppgav den att det inte var möjligt att pröva de yrkanden som fadern hade framställt i syfte att erhålla ett beslut som gjorde det möjligt för honom att upprätthålla en relation till sitt barn, så länge som det inte hade fastställts vilken domstol som var behörig. EU-domstolen beslutade att tillämpa PPU-förfarandet med hänvisning till att målet rörde ett barn som var ett år och fyra månader och som hade varit skilt från sin far i mer än ett år. Mot bakgrund av att barnet i utvecklingshänseende befann sig i en känslig ålder ansåg domstolen att en förlängning av den aktuella situationen, som därtill utmärktes av att avståndet mellan faderns och barnets vistelseorter var betydande, allvarligt kunde störa barnets framtida relation till sin far.

Dom av den 26 april 2012, Health Service Executive (C-92/12 PPU, [EU:C:2012:255](#))

”Domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar – Förordning (EG) nr 2201/2003 – Minderårig som är stadigvarande bosatt i Irland, där hon har varit föremål för upprepade placeringar – Beteende som är aggressivt och till fara för barnet självt – Beslut att placera barnet på en sluten institution i England – Förordningens materiella tillämpningsområde – Artikel 56 – Former för samråd och godkännande – Skyldighet att erkänna beslutet att placera barnet på en sluten institution eller förklara det verkställbart – Interimistiska åtgärder – Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande”

I detta mål hade den myndighet i Irland som har ansvaret för barn som omhändertagits av staten väckt talan vid High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland), som beslutade att barnet i fråga, som var irländsk medborgare, skulle placeras på en sluten institution i Förenade kungariket, som var det land där modern var bosatt. Medicinsk personal hade nämligen ansett att det i Irland inte fanns någon institution som kunde tillgodose barnets särskilda skyddsbehov.

High Court hade därefter att pröva huruvida barnet skulle fortsätta att vara placerat i den berörda institutionen, och ställde då en fråga till EU-domstolen om huruvida det beslut som den hade antagit omfattades av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003 och huruvida detta beslut, innan det verkställs i den anmodade medlemsstaten måste erkännas och förklaras verkställbart i den medlemsstaten.

High Court begärde även att PPU-förfarandet skulle tillämpas, vilket beviljades av EU-domstolen. Den hänskjutande domstolen påpekade att barnet mot sin vilja, i beskyddande syfte, var omhändertaget på en sluten institution. Den underströk vidare att dess egen behörighet var beroende av att förordning nr 2201/2003 var tillämplig i det nationella målet och följaktligen var avhängig svaren på de ställda tolkningsfrågorna. Den hänskjutande domstolen uppgav dessutom, med anledning av en begäran om klarläggande från EU-domstolen,¹² att det var brådskande att vidta åtgärder med hänsyn till barnets situation. Barnet närmade sig myndighetsåldern och skulle då inte längre omfattas av den hänskjutande domstolens behörighet. Dessutom krävde hennes tillstånd att hon placerades på en sluten institution för en kortare tid och att det upprättades ett program med begränsad och gradvis ökande frihet, så att hon skulle kunna placeras hos sin familj i England.

Beslut av den 10 april 2018, CV (C-85/18 PPU, [EU:C:2018:220](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande – Artikel 99 i domstolens rättegångsregler – Civilrättsligt och straffrättsligt samarbete – Behörighet i mål om föräldraansvar – Vårdnad om barn – Förordning (EG) nr 2201/2003 – Artiklarna 8, 10 och 13 – Begreppet barnets hemvist – Beslut som meddelats av en domstol i

¹² Begäran framställdes med stöd av artikel 104.5 i domstolens rättegångsregler (sedan den 25 september 2012 artikel 101.1 i rättegångsreglerna).

en annan medlemsstat angående barnets hemvist – Olovligt bortförande eller kvarhållande – Behörighet vid bortförande av barn)”

Målet vid den nationella domstolen rörde en tvist mellan två rumänska medborgare med hemvist i Portugal, angående var deras gemensamma barn skulle bo samt underhållsbidrag. Sedan paret separerat, varvid modern lämnat det gemensamma hemmet, bodde barnet tillsammans med sin far. Efter det att modern hade väckt talan om vårdnaden om barnet reste fadern emellertid med barnet till Rumänien. De rumänska domstolarna, vid vilka talan hade väckts av modern, som under tiden interimistiskt hade fått vårdnaden om barnet, beslutade då att barnet skulle föras tillbaka till Portugal, på grund av att det olovligt hade bortförts därifrån. Även fadern hade emellertid väckt talan, vid Judecătoria Oradea (domstol i första instans i Oradea, Rumänien), om att barnet skulle bo hos honom i hans bostad i Rumänien och att modern skulle förpliktas att betala underhållsbidrag.

Sistnämnda domstol påpekade att den först av allt var tvungen att ta ställning till moderns invändning om bristande behörighet i målet och att det i detta sammanhang var nödvändigt att EU-domstolen klargjorde begreppet hemvist i artikel 8.1 i förordning nr 2201/2003.

EU-domstolen beslutade på eget initiativ att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet. Domstolen erinrade om att mål som gäller bortförande av barn enligt rättspraxis ska anses vara brådskande, och att detta särskilt är fallet när ett barns separation från en av sina föräldrar riskerar att försämra det nuvarande eller framtida förhållandet mellan barnet och denna förälder och orsaka irreparabel skada. Domstolen tillämpade denna rättspraxis i det aktuella fallet, och konstaterade att barnet, som var sju år, sedan nästan två år bodde med sin far i Rumänien och var skilt från sin mor som var bosatt i Portugal, och endast hade en månatlig telefonkontakt med modern. Domstolen ansåg, med hänsyn till att barnet i utvecklingshänseende befann sig i en känslig ålder, att en förlängning av den aktuella situationen under dessa omständigheter allvarligt skulle kunna störa eller till och med oåterkalleligt skada barnets relation med sin mor. Eftersom barnets sociala integration och integration i familjen redan hade kommit ganska långt i dess nuvarande bosättningsmedlemsstat, skulle en förlängning av denna situation dessutom ytterligare kunna undergräva barnets integration för det fall barnet skulle återvända till Portugal.

Dom av den 24 mars 2021, MCP (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Civilrättsligt samarbete – Förordning (EG) nr 2201/2003 – Artikel 10 – Behörighet i mål om föräldraansvar – Bortförande av barn – Behörighet för domstolarna i en medlemsstat – Geografisk räckvidd – Bortförande av ett barn till ett tredjeland – Förvärvat hemvist i detta tredjeland”

I målet vid den nationella domstolen hade fadern till ett ungt barn väckt talan i Förenade kungariket mot barnets mor, som hade fört barnet till Indien där det bodde hos sin

mormor. målet rörde barnets återvändande till Förenade kungariket och faderns umgängesrätt.

Modern bestred vid High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Överdomstolen (England och Wales), avdelningen för familjemål, Förenade kungariket) att domstolarna i England och Wales var behöriga att pröva pappans talan, eftersom barnet inte längre hade hemvist i Förenade kungariket. Den hänskjutande domstolen ansåg att dess behörighet skulle prövas på grundval av artikel 10 i förordning nr 2201/2003.¹³ Den frågade därför EU-domstolen huruvida denna artikel ska tolkas så, att när ett barn har fått hemvist i ett tredjeland, efter att ha bortförts till den staten, behåller domstolarna i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet sin behörighet utan begränsning i tiden.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om tillämpning av PPU-förfarandet, vilket beviljades av EU-domstolen. Den sistnämnda konstaterade, vad gäller kravet på skyndsamhet, i detta sammanhang att eftersom barnet sedan oktober 2018 bodde i Indien, med undantag för en kort vistelse i Förenade kungariket, så fanns det en risk för att en förlängning av denna situation allvarligt, eller till och med irreversibelt, skulle kunna skada relationen mellan barnet och dess far, eller till och med mellan barnet och båda dess föräldrar. Denna situation kunde orsaka en irreparabel skada på barnets emotionella och psykologiska utveckling i allmänhet, särskilt med hänsyn till att barnet befann sig i en känslig ålder utvecklingsmässigt. Eftersom barnets familjemässiga och sociala integration redan var långt gången i det tredjeland där det, enligt den hänskjutande domstolen, hade sin dåvarande hemvist, kunde en förlängning av denna situation dessutom ytterligare äventyra barnets integration i sin familjemässiga och sociala miljö om barnet eventuellt återvände till Förenade kungariket.

Dom av den 18 april 2023, Afrin (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Gränskontroller, asyl och invandring – Invandringspolitik – Direktiv 2003/86/EG – Rätt till familjeåterförening – Artikel 5.1 – Inlämnande av en ansökan om inresa och vistelse för att utöva rätten till familjeåterförening – Nationell lagstiftning som föreskriver en skyldighet för referenspersonens familjemedlemmar att personligen lämna in en ansökan vid medlemsstatens behöriga diplomatiska beskickning – Omöjligt eller orimligt svårt att ta sig till den diplomatiska beskickningen – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artiklarna 7 och 24"

I målet vid den nationella domstolen hade syriska medborgare och deras barn väckt talan mot belgiska staten angående den sistnämndas beslut att inte registrera moderns och hennes barns ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening.

¹³ Förordning (EG) nr 2201/2003.

Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel (Belgien) ansåg att det fanns skäl att pröva huruvida detta beslut äventyrade den ändamålsenliga verkan av direktiv 2003/86 om rätt till familjeåterförening¹⁴ eller huruvida det stred mot de grundläggande rättigheter¹⁵ som direktivet syftar till att skydda.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om tillämpning av PPU-förfarandet. Till stöd för denna ansökan åberopade den skäl avseende säkerhetssituationen i Syrien och den omständigheten att ett sent avgörande i fråga om registreringen av ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening skulle kunna försvåra en sådan återförening. I belgisk rätt föreskrevs nämligen strängare krav när ansökan om familjeåterförening lämnas in mer än ett år efter det att referenspersonen har beviljats flyktningstatus.

EU-domstolen gjorde en analog tillämpning av sin praxis i fråga om bortförande av barn och konstaterade, vad gäller kravet på skyndsamhet, att det av beslutet om hänskjutande bland annat framgår att de underåriga barnen A och B lever åtskilda från sin far sedan mer än tre år och att en förlängning av denna situation, till följd av att ansökan inte registrerades i september 2022, allvarligt skulle kunna skada barnens framtida relation till sin far. EU-domstolen beviljade därför ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet.

2.2. Frihetsberövande

Dom av den 30 november 2009 (stora avdelningen), Kadzoev (C-357/09 PPU, [EU:C:2009:741](#))

"Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer – Direktiv 2008/115/EG – Återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna – Artikel 15.4–15.6 – Den tid under vilken en tredjelandsmedborgare får hållas i förvar – Beaktande av den tid under vilken verkställigheten av ett beslut om avlägsnande skjutits upp – Begreppet rimliga utsikter till ett avlägsnande"

En individ som saknade identitetshandlingar och som påstod sig vara född i Tjetjenien hade gripits av de bulgariska myndigheterna och hölls i förvar på en särskild anläggning för tillfälligt förvar av utlänningar, i väntan på att ett beslut om avvisning av honom skulle verkställas. Han måste emellertid tillställas resehandlingar innan denna åtgärd kunde verkställas. Tre år senare hade han fortfarande inte erhållit sådana handlingar. Den berörde hade dessutom gett in ansökningar om asyl samt ansökningar om att hållandet i förvar skulle ersättas av en mindre ingripande åtgärd, vilka alla hade avslagits.

¹⁴ Direktiv 2003/86/EG.

¹⁵ De rättigheter som avsågs var rätten till respekt för privatlivet och familjelivet som garanteras i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), samt skyldigheten att ta hänsyn till barnets bästa liksom barnets rätt att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till båda föräldrarna, vilka slås fast i artikel 24 i stadgan

Chefen för den myndighet som var ansvarig för nämnda förvarsanläggning väckte under dessa omständigheter talan vid Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien) för att denna på eget initiativ skulle pröva huruvida personen i fråga skulle fortsätta att hållas i förvar. Den hänskjutande domstolen påpekade att innan den bulgariska utlänningslagen¹⁶ ändrades, för att införliva direktiv 2008/115¹⁷, fanns det inte någon begränsning av hur länge en utlänning kunde hållas i förvar på en anläggning för tillfälligt förvar. Den konstaterade vidare att det inte fanns några övergångsbestämmelser som reglerade den situationen att ett beslut hade fattats före denna ändring. Den beslutade därför att fråga EU-domstolen om hur artikel 15.4–15.6 i direktiv 2008/115 skulle tolkas.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att PPU-förfarandet skulle tillämpas, och uppgav att det i målet var nödvändigt att ta ställning till huruvida den berörde skulle hållas kvar i förvar eller frigges. Om det inte fanns några "rimliga utsikter till ett avlägsnande", i den mening som avses i artikel 15.4 i direktiv 2008/115, kunde det finnas skäl att besluta om att den berörde omedelbart skulle frigges. Mot bakgrund av det ovan anförda beslutade EU-domstolen att bifalla ansökan om ett PPU-förfarande.

Dom av den 17 mars 2016, Mirza (C-695/15 PPU, [EU:C:2016:188](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande – Förordning (EU) nr 604/2013 – Kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd – Artikel 3.3 – Medlemsstaternas rätt att skicka en sökande till ett säkert tredjeland – Artikel 18 – Skyldighet för den ansvariga medlemsstaten att pröva ansökan när sökanden återtas – Direktiv 2013/32/EU – Gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd – Prövning av en begäran om internationellt skydd"

En pakistansk medborgare hade rest från Serbien till Ungern och hade där lämnat in en första ansökan om internationellt skydd. Eftersom personen i fråga lämnade den vistelseort som han anvisats av de ungerska myndigheterna, avskrevs emellertid hans ansökningsärende, då han ansågs implicit ha återkallat sin ansökan. Han greps senare i Republiken Tjeckien och återtogs, på begäran av de tjeckiska myndigheterna, av Ungern i enlighet med det förfarande som föreskrivs i förordning nr 604/2013¹⁸ (nedan kallad Dublin III-förordningen). Han lämnade därefter in en andra ansökan om internationellt skydd i Ungern och togs i förvar i samband med prövningen av denna ansökan. Ansökan avslogs med motiveringen att Serbien i förevarande fall ansågs vara ett säkert tredjeland. I samband därmed förordnades om återvändande och om avlägsnande av denna person.

¹⁶ Zakon za chuzhidentsite v Republika Bulgaria (lagen om utlännings i Republiken Bulgarien) (DV nr 153, 1998), i dess lydelse av den 15 maj 2009 (DV nr 36, 2009).

¹⁷ Direktiv 2008/115/EG.

¹⁸ Förordning (EU) nr 604/2013.

Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (Förvaltnings- och arbetsdomstolen i Debrecen, Ungern), till vilken beslutet att avslå den andra ansökan om internationellt skydd hade överklagats, beslutade att ställa frågor till EU-domstolen angående vilka villkor som ska vara uppfyllda för att en medlemsstat ska kunna skicka en sökande till ett säkert tredjeland i enlighet med artikel 3.3 i Dublin III-förordningen, utan att göra en prövning i sak av ansökan.

Nämnda domstol begärde även att PPU-förfarandet skulle tillämpas, varvid den underströk att den berörda personen skulle hållas i förvar fram till den 1 januari 2016. Som svar på en fråga från EU-domstolen angav den hänskjutande domstolen dessutom att förvarsbeslutet hade förlängts till dess att den berörda personens ansökan om internationellt skydd slutgiltigt hade avgjorts, dock senast till den 1 mars 2016. Efter den 1 mars 2016 kunde emellertid förvarsbeslutet, enligt den hänskjutande domstolen, på nytt förlängas med 60 dagar, varvid den sammanlagda förvarstiden dock inte fick överstiga sex månader.

EU-domstolen erinrade om sin praxis enligt vilken det ska beaktas att den berörda personen är frihetsberövad och att frågan om han ska fortsätta att vara frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet. Den underströk dessutom att den berörda personens situation ska bedömas utifrån omständigheterna vid tidpunkten för prövningen av ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt PPU-förfarandet. EU-domstolen tillämpade denna rättspraxis och påpekade att kriterierna var uppfyllda i förevarande fall. Den berörda personens kvarhållande i förvar berodde nämligen på utgången i målet vid den nationella domstolen, vilket avsåg lagenligheten av beslutet att avslå hans ansökan om internationellt skydd. Domstolen biföll därför ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet.

Dom av den 1 juni 2016, Bob-Dogi (C-241/15, [EU:C:2016:385](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Rambeslut 2002/584/RIF – Europeisk attesteringsorder – Artikel 8.1 c – Skyldighet att i den europeiska arresteringsordern lämna uppgift om förekomsten av en 'arresteringsorder' – Avsaknad av en i förhållande till den europeiska arresteringsordern fristående och tidigare utfärdad nationell arresteringsorder – Konsekvens"

En ungersk domstol utfärdade en europeisk arresteringsorder avseende en rumänsk medborgare för lagföring av denne. Den berörda personen greps i Rumänien och ställdes inför Curtea de Apel Cluj (Appellationsdomstolen i Cluj, Rumänien) som skulle fatta beslut om huruvida han skulle häktas och huruvida han skulle överlämnas till de ungerska rättsliga myndigheterna. Nämnda domstol beslutade att han omedelbart skulle försättas på fri fot, men att han skulle omfattas av övervakningsåtgärder.

Den nämnda domstolen var osäker på hur artikel 8.1 c i rambeslut 2002/584¹⁹ skulle tolkas, och närmare bestämt på vilka följder det får att det inte har utfärdats någon nationell arresteringsorder som är fristående i förhållande till den europeiska arresteringsordern och som föregår denna. Den beslutade därför att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen.

Den hänskjutande domstolen begärde även att PPU-förfarandet skulle tillämpas, och underströk att även om den berörda personen för närvarande inte var frihetsberövad, var han icke desto mindre föremål för en av domstol beslutad övervakningsåtgärd som begränsade hans personliga frihet. EU-domstolen fann att det under sådana omständigheter inte fanns anledning att bifalla denna begäran. Domstolens ordförande beslutade emellertid att målet skulle handläggas med förtur med tillämpning av artikel 53.3 i rättegångsreglerna.

Dom av den 25 juli 2018 (stora avdelningen), Minister for Justice and Equality (Brister i domstolsväsendet) (C-216/18 PPU, [EU:C:2018:586](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/RIF– Artikel 1.3 – Överlämnande mellan medlemsstaterna – Villkor för verkställighet – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 47 – Rätt till en oavhängig och opartisk domstol"

Efter det att flera europeiska arresteringsordrar hade utfärdats av polska domstolar greps den person som avsågs med dessa ordrar i Irland, varefter han häktades i avvaktan på ett beslut om överlämnande av honom till nämnda domstolar. Personen i fråga förklarade för High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland), som hade att pröva ärendet, att han motsatte sig överlämnande, med motiveringen att ett överlämnande skulle utsätta honom för en verklig risk för rättsvägran, med beaktande av nyligen genomförda lagstiftningsreformer avseende det polska domstolsväsendet.

High Court var mot denna bakgrund osäker på konsekvenserna av dessa lagstiftningsreformer, vilka föranlett kommissionen att den 20 december 2017 anta ett motiverat förslag, i vilket den uppmanade rådet att, med stöd av artikel 7.1 FEU, fastställa att det förelåg en klar risk för att Republiken Polen allvarligt skulle komma att åsidosätta rättsstatsprincipen.²⁰ High Court ställde då ett antal frågor till EU-domstolen om hur en verkställande myndighet ska förhålla sig enligt artikel 1.3 i rambeslut 2002/584, för det fall det föreligger en verklig risk för ett åsidosättande av rätten till tillgång till en oavhängig domstol till följd av systematiska eller allmänna brister vad gäller domstolarnas oavhängighet i den utfärdande medlemsstaten.

¹⁹ Rambeslut 2002/584/RIF – Uttalanden från vissa medlemsstater vid antagandet av rambeslutet (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299/RIF.

²⁰ Kommissionens motiverade förslag av den 20 december 2017, som lämnats med stöd av artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen, beträffande rättsstatsprincipen i Polen (COM (2017) 835 final).

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet, vilket beviljades av EU-domstolen. Domstolen erinrade om sin fasta praxis i fråga om villkoret att målet ska vara brådskande och tillämpade därefter denna praxis på det aktuella fallet. Domstolen betonade härvid att den berörda personen var frihetsberövad och att frågan om han skulle vara fortsatt frihetsberövad var beroende av utgången i målet vid den nationella domstolen, eftersom frihetsberövandet hade beslutats inom ramen för verkställigheten av de europeiska arresteringsordrarna.

Dom av den 12 februari 2019, TC (C-492/18 PPU, [EU:C:2019:108](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Rambeslut 2002/584/RIF – Europeisk arresteringsorder – Artikel 12 – Fortsatt frihetsberövande – Artikel 17 – Tidsfrister för verkställande av den europeiska arresteringsordern – Nationell lagstiftning som föreskriver att frihetsberövandet med automatik ska upphöra 90 dagar efter gripandet – Tolkning som är förenlig med rambeslutet – Avbrytande av tidsfristerna – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 6 – Rätt till frihet och säkerhet – Tolkningar av den nationella lagstiftningen som går isär – Klarhet och förutsägbarhet”

På grundval av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av de behöriga myndigheterna i Förenade kungariket hade en brittisk medborgare gripits i Nederländerna och placerats i häkte. Samma dag började den frist på 60 dagar som föreskrivs i artikel 17.3 i rambeslut 2002/584, inom vilken beslutet om verkställighet av den europeiska arresteringsordern ska fattas, att löpa. Kort tid före utgången av denna frist beslutade Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) att denna frist skulle förlängas med 30 dagar, i enlighet med artikel 17.4 i det nämnda rambeslutet och att han skulle vara fortsatt frihetsberövad. Därefter vilandeförklarade samma domstol målet på obestämd tid, i avvaktan på EU-domstolens svar på begäran om förhandsavgörande i målet RO (C-327/18 PPU).²¹ Parallellt härmed begärde den brittiska medborgaren, efter att det hade gått 90 dagar från det att han greps, att frihetsberövandet av honom skulle hävas.

Rechtbank Amsterdam undrade mot denna bakgrund huruvida den berörda personen skulle vara fortsatt frihetsberövad, med beaktande av rambeslut 2002/584 och artikel 6 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheter (nedan kallad stadgan), enligt vilken var och en har rätt till frihet och personlig säkerhet. Enligt den aktuella nationella lagstiftningen²² skulle en sådan person nämligen försättas på fri fot 90 dagar efter det att han gripits. Denna lagstiftning hade emellertid tolkats så, att den tillät fortsatt frihetsberövande när den verkställande rättsliga myndigheten beslutat att framställa en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen eller att invänta svaret på en sådan begäran från en annan verkställande rättslig myndighet. I dessa två fall skulle nämligen tidsfristen på 90 dagar anses ha avbrutits.

²¹ Detta mål avgjordes genom dom av den 19 september 2018, RO (C-327/18 PPU, [EU:C:2018:733](#)).

²² Overleveringswet (lagen om överlämnande) (Stb. 2004, nr 195).

Rechtbank Amsterdam ansökte om att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet, med hänvisning till att den berörda personen var frihetsberövad i Nederländerna på grundval av enbart den europeiska arresteringsordern, och att den inte kunde pröva begäran om att frihetsberövandet skulle hävas innan EU-domstolen hade meddelat sitt förhandsavgörande. EU-domstolen erinrade om sin fasta praxis enligt vilken det ska beaktas att den berörda personen är frihetsberövad och att frågan om han ska fortsätta att vara frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet, och enligt vilken denna situation ska bedömas utifrån omständigheterna vid tidpunkten för prövningen av ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt PPU-förfarandet. EU-domstolen ansåg att villkoren var uppfyllda och beslutade därför att tillämpa PPU-förfarandet.

Rechtbank Amsterdam underrättade emellertid därefter EU-domstolen om att den hade beslutat om uppskov med verkställigheten av beslutet om frihetsberövande fram till dess att beslutet angående överlämnande av den berörda personen till Förenade kungariket meddelades. Enligt den hänskjutande domstolens beräkningar hade nämligen fristen på 90 dagar löpt ut, även med beaktande av den period under vilken denna frist varit avbruten. EU-domstolen ansåg under dessa omständigheter att situationen inte längre var brådskande och att det följaktligen inte längre fanns anledning att fortsätta handläggningen av målet enligt PPU-förfarandet.

Dom av den 24 september 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Specialitetsprincipen) (C-195/20 PPU, [EU:C:2020:749](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/RIF – Följder av överlämnandet – Artikel 27 – Möjligheter till åtal för andra brott – Specialitetsbestämmelsen”

Den berörda personen hade åtalats i Tyskland i tre olika brottmål. Först dömdes han år 2011 av Amtsgericht Niebüll (Distriktsdomstolen i Niebüll, Tyskland) för narkotikahandel till ett sammanlagt fängelsestraff på ett år och nio månader. Verkställigheten av straffet sköts villkorligt upp. År 2016 inleddes därefter ett straffrättsligt förfarande i Tyskland mot denna person för sexuellt utnyttjande av barn, begånget i Portugal, och då han befann sig i Portugal utfärdade Staatsanwaltschaft Hannover (åklagarmyndigheten i Hannover, Tyskland) en europeisk arresteringsorder för att kunna lagföra honom för denna gärning. Med stöd av denna första europeiska arresteringsorder överlämnade de portugisiska myndigheterna honom till Tyskland där han verkställde det straff som utdömts för sexuellt utnyttjande av barn. Efter att ha avtjänat straffet placerades han under övervakning men förbjöds inte att lämna Tyskland. Han begav sig därefter till Nederländerna och senare till Italien.

Med stöd av en andra europeisk arresteringsorder som utfärdats år 2018 av de tyska myndigheterna överlämnades han på nytt till dessa myndigheter för att verkställa det tidigare utdömda straffet för narkotikahandel. De nämnda myndigheterna accepterade senare även att inte tillämpa den specialitetsbestämmelse som föreskrivs i artikel 27.2 i rambeslut 2002/584 och samtyckte till att den berörda personen skulle lagföras i

Tyskland även för grov våldtäkt och utpressning som han hade begått i Portugal före det första överlämnandet. Han blev med anledning av dessa gärningar föremål för ett frihetsberövande som hade samband med den fällande dom som överklagats till den hänskjutande domstolen.

Den hänskjutande domstolen ville få klarhet i vad det får för rättsliga följder att en person dels frivilligt lämnar den utfärdande medlemsstaten när denna person har överlämnats till denna stat med stöd av en första europeisk arresteringsorder, dels tvingas att återvända med stöd av en andra europeisk arresteringsorder.

Den hänskjutande domstolen ansökte mot denna bakgrund om tillämpning av PPU-förfarandet, vilket beviljades av EU-domstolen. EU-domstolen konstaterade att även om det var utrett att den berörda personen vid tidpunkten för prövningen av denna ansökan var frihetsberövad med stöd av en dom som meddelats av Amtsgericht Niebüll (Distriktsdomstolen i Niebüll) år 2011, kunde emellertid även den andra europeiska arresteringsorder som utfärdats av de tyska myndigheterna år 2018 ligga till grund för ett frihetsberövande av honom. Vidare kunde en fortsatt giltighet av denna arresteringsorder leda till en begränsning av lätnaderna i verkställigheten av det straff som ådömts honom, påverka beslutet om villkorlig frigivning med avseende på detta straff och, för det fall en sådan villkorlig frigivning beviljas, utgöra den enda rättsliga grunden för att hålla honom fortsatt frihetsberövad.

Dom av den 13 januari 2021, MM (C-414/20 PPU, [EU:C:2021:4](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/JAI – Förfarande för överlämnande mellan medlemsstaterna – Artikel 6.1 och artikel 8.1 c – Europeisk arresteringsorder som utfärdats på grundval av en nationell rättsakt varigenom den eftersökte delgivits brottsmisstanke – Begreppet ’arresteringsorder eller något annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan’ – Avsaknad av en nationell arresteringsorder – Följder – Effektivt domstolsskydd – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna”

I Bulgarien inleddes ett straffrättsligt förfarande mot 41 personer för narkotikahandel. Av dessa avvek 16 personer, däribland MM. Ett beslut om efterlysning av honom utfärdades. Därefter beslutade de behöriga bulgariska myndigheterna att han skulle delges misstanke för brott samt utfärdade en europeisk arresteringsorder mot honom. MM greps med stöd av denna arresteringsorder i Spanien varefter han häktades. MM har vid upprepade tillfällen bestritt lagenligheten av häktningsbeslutet.

Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien), till vilken MM inkommit med en begäran om omprövning av häktningsbeslutet, beslutade i detta sammanhang att ställa frågor till EU-domstolen beträffande giltigheten av den europeiska arresteringsorder som utfärdats mot honom. Beslutet om häktning av MM ersattes senare av ett beslut om husarrest.

Den hänskjutande domstolen ansökte om tillämpning av PPU-förfarandet, vilket EU-domstolen beviljade. Vad gäller kravet på skyndsamhet erinrade EU-domstolen om sin fasta praxis på området av vilken det följer att hänsyn ska tas till att den berörda personen i det nationella målet är frihetsberövad vid tidpunkten för beslutet att begära förhandsavgörande, och till att frågan om vederbörande ska vara fortsatt frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet. Den underströk i detta sammanhang att vid tidpunkten för beslutet att begära förhandsavgörande var frågan huruvida MM fortsättningsvis skulle hållas häktad beroende av EU-domstolens avgörande, eftersom svaret på den hänskjutande domstolens frågor direkt skulle kunna påverka huruvida häktningsbeslutet skulle upphävas eller ej. Den omständigheten att den tvångsåtgärd som MM var föremål för hade ändrats till husarrest påverkade inte denna slutsats, eftersom även denna åtgärd avsevärt inskränkte MM:s frihet.

Dom av den 30 juni 2022, Valstybės sienos apsaugos tarnyba m.fl. (C-72/22 PPU, EU:C:2022:505)

”Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Asyl- och invandringspolitik – Direktiv 2011/95/EU – Artikel 4 – Gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd – Direktiv 2013/32/EU – Artiklarna 6 och 7 – Normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd – Artikel 18 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Direktiv 2013/33/EU – Artikel 8 – Placering i förvar av en sökande – Skäl för sådant förvar – Skyddet av nationell säkerhet eller allmän ordning – Placering i förvar av en asylsökande på grund av att denne olagligen rest in på unionens territorium”

I Litauen utlystes först ett nationellt nödläge och därefter ett undantagstillstånd, med anledning av en massiv tillströmning av migranter, särskilt från Belarus. En tredjelandsmedborgare som olagligen rest in i Litauen greps därefter i Polen på grund av att han saknade erforderliga resehandlingar och visering och överlämnades till de litauiska myndigheterna, som tog honom i förvar i avvaktan på ett beslut om hans rättsliga ställning. Den berörda personen framställde en ansökan om internationellt skydd, vilken bekräftades skriftligen, men ansökan ansågs inte kunna prövas eftersom den inte uppfyllde kraven i den litauiska lagstiftningen om ingivande av ansökningar om internationellt skydd i ett nödläge till följd av massiv tillströmning av migranter. Enligt denna lagstiftning har en utlänning som olagligen rest in i Litauen inte någon möjlighet att i denna medlemsstat framställa en ansökan om internationellt skydd. I denna lagstiftning föreskrevs även att en utlänning i en situation som präglas av ett sådant nödläge kan tas i förvar redan på grund av att vederbörande olagligen rest in i Litauen.

Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Litauens högsta förvaltningsdomstol), till vilken den berörda personen hade överklagat beslutet att ta honom i förvar, ville få

klarhet i huruvida förfarandedirektivet²³ och mottagandedirektivet²⁴ utgör hinder för en sådan lagstiftning.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att PPU-förfarandet skulle tillämpas, vilket EU-domstolen beviljade. EU-domstolen noterade i detta sammanhang att den berörda personen hade placerats på en förläggning tillhörande Valstybės sienos apsaugos tarnyba (Nationella gränsskyddsmyndigheten vid Republiken Litauens inrikesministerium) med en rörelsefrihetsbegränsning, vilket berövade honom hans rörelsefrihet, eftersom han inte kunde lämna denna anläggning utan tillstånd och utan att personal medföljde. EU-domstolen anförde även, vad gäller sambandet mellan kvarhållandet i förvar och utgången i det nationella målet, att det av beslutet om hänskjutande framgick att den första frågan avsåg den berörda personens möjlighet att framställa en ansökan om internationellt skydd och därmed kunna betraktas som asylsökande. Den berörda personens status som asylsökande är en förutsättning för att kunna tillämpa en åtgärd som inte medför sådana begränsningar av rörelsefriheten som kännetecknar begreppet förvar.

Dom av den 24 juli 2023 (stora avdelningen), Lin (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Skydd för Europeiska unionens finansiella intressen – Artikel 325.1 FEUF – PIF-konventionen – Artikel 2.1 – Skyldighet att bekämpa bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen genom avskräckande och effektiva åtgärder – Skyldighet att föreskriva straffrättsliga påföljder – Mervärdesskatt – Direktiv 2006/112/EG – Grovt mervärdesskattebedrägeri – Preskriptionsfrist för straffrättsligt ansvar – Dom från en författningsdomstol om ogiltigförklaring av en nationell bestämmelse som reglerar grunder för preskriptionsavbrott – Systemisk risk för straffrihet – Skydd av grundläggande rättigheter – Artikel 49.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Legalitetsprincipen (inget brott och inget straff utan lag) – Krav på att strafflagen ska vara förutsebar och tydlig – Principen om retroaktiv tillämpning av lindrigare strafflagstiftning (lex mitior) – Rättssäkerhetsprincipen – Nationell norm för skydd av grundläggande rättigheter – Skyldighet för en medlemsstats domstolar att inte tillämpa avgöranden från Författningsdomstolen och/eller Högsta domstolen i denna medlemsstat om de inte är förenliga med unionsrätten – Disciplinansvar för domare om dessa avgöranden inte följs – Principen om unionsrättens företräde"

Under år 2010 underlät de berörda personerna att i sina räkenskaper bokföra utförda affärstransaktioner och uppkomna intäkter från inhemsk försäljning av dieselolja som de förvärvat enligt ett förfarande för punktskatteuppskov. Detta medförde en förlust för statskassan, bland annat i fråga om mervärdesskatt och punktskatt för dieselolja.

År 2018 slog Curtea Constituțională (Författningsdomstolen) fast att en nationell bestämmelse om avbrott av preskriptionstiden för straffrättsligt ansvar var författningsstridig på grund av att den stred mot den straffrättsliga legalitetsprincipen.

²³ Direktiv 2013/32/EU.

²⁴ Direktiv 2013/33/EU.

Den preciserade år 2022 att det i gällande rumänsk rätt inte föreskrevs någon grund för avbrott i preskriptionstiden under perioden mellan dagen för offentliggörandet av sistnämnda dom och den 30 maj 2022 då en ny bestämmelse som ersatte den ogiltigförklarade bestämmelsen trädde i kraft.

Curtea de Apel Braşov (Appellationsdomstolen i Braşov, Rumänien) dömde de berörda personerna för skattebedrägeri år 2020. Dessa överklagade emellertid domen och åberopade att preskription hade inträtt för brotten samt principen om retroaktiv tillämpning av lindrigare strafflagstiftning (*lex mitior*). De stödde sig härvid på en dom som meddelats av Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (Högsta domstolen) år 2022, enligt vilken det är möjligt att använda sig av extraordinära rättsmedel som grundar sig på en dom av författningsdomstolen. Den hänskjutande domstolen förklarade att en sådan tolkning i förevarande fall skulle medföra att preskriptionstiden skulle ha löpt ut innan domen varigenom sökandena dömdes till straff vunnit laga kraft, vilket skulle innebära att brottmålet skulle avskrivas och att det därmed inte var möjligt att döma de tilltalade till straff.

Den hänskjutande domstolen undrade i detta sammanhang huruvida denna tolkning var förenlig med unionsrätten, eftersom den skulle leda till att de berörda personerna skulle undgå straffrättsligt ansvar för grova bedrägerier som medfört skada för unionens finansiella intressen. Den framhöll vidare att den, om det skulle visa sig att det inte var möjligt tolka nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten, kunde bli tvungen att låta bli att tillämpa författningsdomstolens och/eller Högsta domstolens domar. De nya disciplinreglerna gjorde det emellertid möjligt att vidta disciplinåtgärder mot domare som i ond tro eller av grov vårdslöshet underlåtit att följa domar av dessa domstolar.

EU-domstolen erinrade, vad gäller kravet på skyndsamhet, om sin fasta praxis på området, enligt vilken detta krav är uppfyllt om den berörda personen i det nationella målet är frihetsberövad när begäran om förhandsavgörande lämnas in och frågan huruvida vederbörande ska vara fortsatt frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet. Den anförde att de berörda personerna hade dömts till fängelsestraff (och två av dem höll på att avtjäna sina straff). Av den hänskjutande domstolens svar på en förfrågan om upplysningar framgick att de sistnämnda två personerna för närvarande satt fängslade och att de skulle komma att försättas på fri fot om den hänskjutande domstolen biföll deras ansökningar, som framstälts med hjälp ett extraordinärt rättsmedel, om upphävande av de fällande domarna. Dessutom skulle utfallet av de ansökningar med användning av extraordinära rättsmedel som nämnda sökande lämnat in för att få sina domar upphävida bero på EU-domstolens svar på de ställda frågorna. EU-domstolen beslutade därför på eget initiativ att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Beslut av den 27 september 2023, Abboudnam (C-58/23, [EU:C:2023:748](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 99 i domstolens rättegångsregler – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Asylpolitik – Gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd – Direktiv 2013/32/EU – Artiklarna 22 och 23 – Rätt till rättsligt bistånd och biträde – Artikel 46.4 – Skälig tidsfrist – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol – Beslut meddelat inom ramen för ett påskyndat förfarande om att avslå en ansökan om internationellt skydd såsom uppenbart ogrundad”

En marockansk medborgare hade gett in en ansökan om internationellt skydd, vilken hade avslagits såsom uppenbart ogrundad, genom beslut av Republiken Sloveniens inrikesminister i ett förfarande för skyndsam handläggning.

Den berörda personen överklagade detta beslut och gjorde gällande att det sätt på vilket beslutet hade delgetts medförde att hans rätt till ett effektivt rättsmedel hade åsidosatts. Han hade nämligen i praktiken endast förfogat över en enda dag för att upprätta sitt överklagande. Vidare hade han, trots att han endast talade arabiska, inte fått tillgång till någon tolk och hade därför inte kunnat kommunicera med sitt ombud på ett ändamålsenligt sätt, vilket inneburit att deras samtal endast bestått i utbyte av korta meddelanden (SMS) med hjälp av en elektronisk översättningsfunktion.

Enligt den nationella lagstiftningen var fristen för att överklaga ett sådant beslut nämligen endast tre dagar, i stället för som vanligt 15 dagar, räknat från delgivningen av beslutet.

Mot denna bakgrund frågade Upravno sodišče (Förvaltningsdomstolen, Slovenien), till vilken överklagandet av detta avslagsbeslut hade getts in, EU-domstolen huruvida en nationell lagstiftning, i vilken det föreskrivs att ett beslut att avvisa en ansökan om internationellt skydd såsom uppenbart ogrundad ska överklagas inom tre dagar, inklusive helgdagar och arbetsfria dagar, från delgivningen av beslutet, är förenlig med artikel 46.4 i direktiv 2013/32 jämförd med artikel 47 första stycket i stadgan.

Den hänskjutande domstolen ansökte dessutom om att målet skulle handläggas enligt PPU-förfarandet, och anförde till stöd härför dels att frågan om tolkningen av artikel 46.4 i direktiv 2013/32 hade betydelse för prövningen av liknande mål som väckts vid den, dels att den rättsfråga som var aktuell i förevarande fall avsåg rätten till ett effektivt rättsmedel, och därför till sin natur var en sådan fråga som bör besvaras så snart som möjligt.

EU-domstolen avlog ansökan av det skälet att kravet på skyndsamhet inte var uppfyllt i förevarande fall. Den preciserade att vissa aspekter saknade betydelse för frågan huruvida PPU-förfarandet skulle tillämpas. Det förhållandet att ett stort antal personer eller rättsliga situationer kan komma att påverkas av det avgörande som en hänskjutande domstol ska meddela efter det att den begärt ett förhandsavgörande från EU-domstolen kan inte i sig utgöra en sådan exceptionell omständighet som kan

motivera att förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande tillämpas. Vad gäller skälet, att varje begäran om förhandsavgörande som avser tolkningen av en bestämmelse om rätten till ett effektivt rättsmedel kräver att EU-domstolen ska ge ett snabbt svar, fann den att ett sådant skäl inte i sig var tillräckligt för att motivera att ett mål ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål, eftersom detta förfarande är ett processrättsligt instrument som är avsett för att hantera högst trängande fall. EU-domstolen påpekade vidare att det inte fanns någon risk för att klaganden i det nationella målet skulle avlägsnas till ett land där han skulle kunna utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling, eftersom klaganden enligt nationell rätt inte kunde utvisas så länge beslutet avseende hans ansökan om uppehållstillstånd inte hade vunnit laga kraft.

Den hänskjutande domstolen ingav även en ansökan om skyndsam handläggning med stöd av samma skäl som dem som åberopats till stöd för ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet. Domstolens ordförande avlog emellertid ansökan om skyndsam handläggning, av samma skäl som dem som angetts beträffande ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet.

2.3. Risken för att grundläggande rättigheter kränks

Dom av den 16 februari 2017, C.K. m.fl. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Gränser, asyl och invandring – Dublinsystemet – Förordning (EU) nr 604/2013 – Artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Omänsklig eller förnedrande behandling – Överföring av en allvarligt sjuk asylsökande till den stat som är ansvarig för prövningen av ansökan – Avsaknad av allvarliga skäl att anta att det finns systematiska brister i den medlemsstaten – Skyldigheter som åvilar den medlemsstat som genomför överföringen”

I detta mål hade en syrisk medborgare och en egyptisk medborgare rest in i Europeiska unionen med hjälp av ett visum utfärdat av Republiken Kroatien, varefter de lämnade in asylansökningar till Republiken Slovenien. De slovenska myndigheterna vände sig då till de kroatiska myndigheterna med en framställan om övertagande, eftersom Republiken Kroatien var den medlemsstat som var ansvarig för att pröva dessa ansökningar i enlighet med Dublin III-förordningen. Republiken Kroatien godtog denna framställan. Den syriska medborgaren var emellertid gravid och överföringen till Kroatien sköts därför upp till dess att barnet hade fötts. De berörda personerna motsatte sig därefter överföringen och åberopade därvid dels att denna skulle få negativa konsekvenser för den syriska medborgarens hälsotillstånd, vilket även skulle kunna påverka det nyfödda barnets välbefinnande, dels att de hade blivit offer för rasistiska kommentarer och rasistiskt motiverat våld i Kroatien. Beslutet om överföring upphävdes i första instans, men fastställdes efter överklagande av Vrhovno sodišče (Högsta domstolen, Slovenien). Ustavno sodišče (Författningsdomstolen, Slovenien), till vilken de berörda personerna hade överklagat nämnda dom, upphävde emellertid domen från den sistnämnda domstolen och återförvisade målet till denna.

Vrhovno sodišče begärde mot denna bakgrund att EU-domstolen skulle klargöra bestämmelsen om skönsmåsig bedömning i artikel 17 i Dublin III-förordningen, vilken ger en medlemsstat rätt att undantagsvis pröva en ansökan om internationellt skydd som den har mottagit, även om det inte föreligger någon sådan skyldighet enligt de kriterier som anges i nämnda förordning.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att PPU-förfarandet skulle tillämpas, med hänvisning till att den syriska medborgarens hälsotillstånd medförde att hennes rättsliga ställning borde avgöras så snart som möjligt. EU-domstolen fann i detta avseende att det inte kunde uteslutas att klagandena skulle komma att överföras till Kroatien innan dom kunde meddelas enligt det ordinarie förfarandet för förhandsavgörande. Med anledning av en begäran om klarlägganden hade den hänskjutande domstolen²⁵ nämligen angett att även om domstolen i första instans hade beslutat om uppskov med verkställigheten av beslutet om överföring av de berörda personerna, fanns det inte något domstolsbeslut om uppskov med verkställigheten av detta beslut i det nu aktuella skedet av det nationella förfarandet. EU-domstolen biföll därför ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet.

Dom av den 7 mars 2017 (stora avdelningen), X och X (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Förordning (EG) nr 810/2009 – Artikel 25.1 a – Visering med territoriellt begränsad giltighet – Utfärdande av visering av humanitära skäl eller på grund av internationella förpliktelser – Begreppet internationella förpliktelser – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna – Genèvekonventionen – Utfärdande av visering när det finns en påvisad risk för en överträdelse av artiklarna 4 och/eller 18 i stadgan om de grundläggande rättigheterna – Skyldighet föreligger inte"

Två syriska medborgare och deras tre barn, som bodde i Syrien, hade hos Belgiens ambassad i Libanon ansökt om viseringar av humanitära skäl med stöd av artikel 25.1 a i förordning nr 810/2009²⁶ (även kallad viseringskodexen) innan de återvände till Syrien. Syftet med ansökan var att beviljas viseringar med territoriellt begränsad giltighet så att familjen skulle kunna lämna Syrien och senare inge asylansökningar i Belgien. Klagandena betonade att en av dem hade förts bort av en terroristgrupp och torterats innan vederbörande släpptes fri mot betalning av en lössumma. De framhöll generellt att säkerhetssituationen i Syrien blivit allt sämre och att de riskerade att utsättas för förföljelse på grund av att de var av kristen ortodox trosuppfattning. Deras ansökningar avslogs, bland annat på grund av att de hade för avsikt att uppehålla sig mer än 90 dagar i Belgien och att belgiska diplomatiska beskickningar inte tillhör de myndigheter vid vilka en utlänning kan lämna in en asylansökan.

²⁵ Begäran framställdes med stöd av artikel 101.1 i domstolens rättegångsregler.

²⁶ Förordning (EG) nr 810/2009..

Avslagsbeslutet överklagades till Conseil du contentieux des étrangers (Migrationsdomstolen, Belgien), som ansåg att det var oklart vilket utrymme medlemsstaterna har för skönsmässig bedömning i ett sådant sammanhang, bland annat mot bakgrund av de skyldigheter som följer av stadgan och, i synnerhet, artikel 4 (förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling) och artikel 18 (asylrätt). Conseil du contentieux des étrangers ställde därför tolkningsfrågor till EU-domstolen.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att målet skulle handläggas enligt PPU-förfarandet. Den åberopade till stöd härför den dramatiska situationen med en väpnad konflikt i Syrien, klagandenas barns låga ålder, klagandenas särskilt utsatta ställning på grund av att de tillhör den kristna ortodoxa befolkningen och den omständigheten att det nationella målet rörde uppskov med verkställigheten och handlades enligt ett mycket skyndsamt förfarande. Den hänskjutande domstolen meddelade att begäran om förhandsavgörande hade medfört att det nationella målet vilandeförklarats.

EU-domstolen biföll ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet. Den framhöll därvid att det inte hade bestritts att klagandena, åtminstone vid tidpunkten för prövningen av ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet, löpte en verklig risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling. Enligt domstolen skulle detta anses utgöra en omständighet som visar målets brådskande art och motiverar en tillämpning av PPU-förfarandet.

Beslut av den 27 september 2018, FR (C-422/18 PPU, [EU:C:2018:784](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande – Artikel 99 i domstolens rättegångsregler – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd – Direktiv 2013/32/EU – Artikel 46 – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 18, artikel 19.2 och artikel 47 – Rätt till ett effektivt rättsmedel – Beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd – Nationell lagstiftning enligt vilken en prövning i andra instans är möjlig – Endast talan i första instans har suspensiv verkan”

En nigeriansk medborgare hade lämnat in en asylansökan i Italien. Han åberopade till stöd för sin ansökan att han var tvungen att lämna sitt hemland, med motiveringen att de nationella myndigheterna hade upptäckt att han hade en homosexuell relation och att han av detta skäl riskerade att gripas och hållas frihetsberövad. Efter det att den behöriga myndigheten hade avslagit hans asylansökan och Tribunale di Milano (Domstolen i Milano, Italien) hade fastställt avslagsbeslutet gav den nigerianska medborgaren in ett överklagande av domstolens avgörande, samt lämnade in en ansökan om uppskov med verkställigheten av detta avgörande till Tribunale di Milano.

Enligt den nationella lagstiftningen²⁷ skulle denna domstols avgörande av en sådan inhibitionsansökan emellertid grundas på en bedömning av huruvida de grunder som åberopats i överklagandet av dess avgörande var välgrundade eller inte, och inte på en bedömning av huruvida det fanns en risk för att klaganden skulle lida en allvarlig och irreparabel skada om detta avgörande verkställdes.

Tribunale di Milano frågade EU-domstolen huruvida denna nationella lagstiftning var förenlig med bestämmelserna i direktiv 2013/32,²⁸ jämförda med artikel 47 i stadgan, där det garanteras en rätt till ett effektivt rättsmedel.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att PPU-förfarandet skulle tillämpas. Den angav härvid att klaganden var tvungen att omedelbart lämna Italien och att han när som helst kunde avlägsnas till Nigeria, där han skulle löpa en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling. Den hänskjutande domstolen underströk dessutom att EU-domstolens svar på den ställda frågan skulle kunna ha avgörande betydelse för huruvida klaganden kunde stanna kvar i Italien i avvaktan på utgången av överklagandet. EU-domstolen noterade i detta sammanhang att det inte kunde uteslutas att klaganden skulle avlägsnas till Nigeria innan dom hann meddelas enligt det ordinarie förfarandet för förhandsavgörande och beslutade därför att bifalla ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet.

Dom av den 17 oktober 2018, UD (C-393/18 PPU, [EU:C:2018:835](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Förordning (EG) nr 2201/2003 – Artikel 8.1 – Behörighet i fråga om föräldraansvar – Begreppet ’barnets hemvist’ – Krav på fysisk närvaro – Kvarhållande av modern och barnet i ett tredjeland mot moderns vilja – Kränkning av moderns och barnets grundläggande rättigheter”

Efter att ha ingått äktenskap med en brittisk medborgare hade en bangladeshisk medborgare erhållit en visering för att kunna bosätta sig i Förenade kungariket. Efter det att den bangladeshiska medborgaren blivit gravid reste paret till Bangladesh, där barnet, en dotter, föddes. Dottern vistades emellertid aldrig i Förenade kungariket, utan fadern återvände ensam till detta land. Enligt moderns påståenden, vilka bestreds av fadern, hade fadern lurat henne för att hon skulle föda barnet i ett tredjeland och tvingat henne att stanna kvar där tillsammans med barnet, utan tillgång till gas, elektricitet eller dricksvatten, och utan någon som helst inkomst i ett samhälle som stigmatiserar henne. Modern väckte därför talan vid High Court of Justice (England, Wales), Family Division (Överdomstolen (England och Wales), avdelningen för familjemål, Förenade kungariket),

²⁷ Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (lagstiftningsdekret nr 25 om genomförande av direktiv 2005/85/EG om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus) av den 25 januari 2008 (*GURI* nr 40 av den 16 februari 2008), i dess lydelse enligt decreto-legge n. 13 – Disposizioni urgenti per l’accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonché per il contrasto dell’immigrazione illegale (lagdekret nr 13 om brådskande bestämmelser om snabbare förfaranden på området för internationellt skydd och om motverkande av illegal invandring) av den 17 februari 2017 (*GURI* nr 40 av den 17 februari 2017), efter ändringar omvandlad till lag nr 46 av den 13 april 2017.

²⁸ Direktiv 2013/32/EU.

och yrkade dels att barnet skulle placeras under den domstolens förmyndarskap, dels att hon och barnet skulle tillåtas att återvända till Förenade kungariket.

Nämnda domstol ansåg att det i ett första skede var nödvändigt att avgöra huruvida den var behörig att fatta beslut rörande barnet, vilket krävde en bedömning av huruvida barnet hade hemvist i Förenade kungariket i den mening som avses i artikel 8.1 i förordning nr 2201/2003, trots att barnet aldrig hade varit i denna medlemsstat. Den nämnda domstolen ställde sig även frågan huruvida omständigheterna i målet, bland annat faderns beteende och kränkningen av moderns eller barnets grundläggande rättigheter, hade någon betydelse vid bedömningen av begreppet hemvist.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet, vilket beviljades av EU-domstolen. EU-domstolen konstaterade först att om det kunde styrkas att fadern hade utövat tvång gentemot modern måste det anses att barnets aktuella välbefinnande var utsatt för stora risker. Varje fördröjning av domstolarnas beslut i fråga om barnet skulle leda till att den aktuella situationen förlängdes och innebära en risk för att barnets utveckling skulle skadas på ett allvarligt, och eventuellt oåterkalleligt, sätt. EU-domstolen påpekade vidare att ett sådant dröjsmål, vid ett eventuellt återvändande till Förenade kungariket, även skulle kunna få negativa konsekvenser för barnets integration i sin nya sociala miljö och familjemiljö. EU-domstolen framhöll slutligen att barnet på grund av sin ringa ålder (ett år och två månader vid tiden för begäran om förhandsavgörande) befann sig i en särskilt känslig utvecklingsfas.

Dom av den 14 maj 2020 (stora avdelningen), Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Délalföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU och C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Asyl- och immigrationspolitik – Direktiv 2013/32/EU – Ansökan om internationellt skydd – Artikel 33.2 – Avvisningsgrunder – Artikel 40 – Efterföljande ansökningar – Artikel 43 – Gränsförfaranden – Direktiv 2013/33/EU – Artiklarna 2 h, 8 och 9 – Förvar – Laglighet – Direktiv 2008/115/EU – Artikel 13 – Effektiva rättsmedel – Artikel 15 – Förvar – Laglighet – Rätt till ett effektivt rättsmedel – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Principen om unionsrättens företräde”

Afghanska och iranska medborgare hade anlänt till Ungern via Serbien och ansökt om asyl i Ungern medan de befann sig i transitområdet Röszke, som var beläget vid gränsen till Serbien. Deras ansökningar avvisades med stöd av ungersk rätt och beslut om återvändande till Serbien meddelades. De serbiska myndigheterna vägrade emellertid att återta de berörda personerna, med hänvisning till att de villkor som föreskrevs i det avtal om återtagande som ingåtts med unionen inte var uppfyllda. De ungerska myndigheterna gjorde inte någon ny prövning i sak efter detta beslut, men ändrade det destinationsland som hade angetts i de ursprungliga återvändandebesluten och ersatte detta med de berörda personernas respektive ursprungsland. Sökandena överklagade dessa ändringsbeslut, men utan framgång. Trots att det inte föreskrevs någon rätt att överklaga dessa beslut till domstol i ungersk rätt, ingav förde de talan mot besluten vid en domstol för att denna skulle upphäva besluten och ålägga asylmyndigheten att

genomföra ett nytt asylförfarande. De väckte även en passivitetstalan som hade samband med deras placering och kvarhållande i transitområdet Röszke. De hade nämligen först ålagts att vistas i den sektor i transitområdet Röszke, som var förbehållen asylsökande, innan de några månader senare ålades att vistas i den sektor i detta transitområde, som var förbehållen tredjelandsmedborgare vars asylansökan hade avisats eller avslagits, där de alltjämt befann sig.

Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Förvaltnings- och arbetsdomstolen i Szeged, Ungern), som dessa avslagsbeslut hade överklagats till, beslutade då att ställa frågor till EU-domstolen om tolkningen av direktiv 2013/32/EU²⁹ och direktiv 2013/33/EU³⁰. Frågorna rörde bland annat konsekvenserna av ett tredjelands beslut att vägra att återta migranter vars ansökningar om internationellt skydd avisats och hur inhysningen av dessa i transitområdet skulle bedömas enligt unionsbestämmelserna om förvar samt deras rätt till ett effektivt domstolsskydd, i synnerhet genom att den nationella domstolen beslutar om interimistiska åtgärder.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om tillämpning av PPU-förfarandet, med hänvisning till att sökandena i det nationella målet var frihetsberövade. Den angav även att förvarsvillkoren innebar stora olägenheter för sökandena, bland annat på grund av att vissa av dem hade en relativt hög ålder och hade hälsoproblem. Den upplyste även att den mentala hälsan hade försämrats hos ett underårigt barn som tillsammans med sin far vistades i den sektor i transitområdet Röszke som var avsedd för tredjelandsmedborgare vars asylansökan hade avisats eller avslagits. Den hänskjutande domstolen angav vidare att EU-domstolens svar på de ställda frågorna skulle ha en direkt och avgörande betydelse för utgången i de nationella målen, i synnerhet för huruvida klagandena fortsatt skulle hållas i förvar.

EU-domstolen biföll ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet, med hänvisning till bland annat risken för kränkning av de grundläggande rättigheterna i fråga om asyl (artiklarna 18 och 19 i stadgan) och till den mentala hälsan hos det ovannämnda underåriga barnet. Den angav att sökandena i de nationella målen var föremål för beslut genom vilka de ålades att återvända till sina ursprungsländer och att de därför kunde återsändas till sina ursprungsländer med kort varsel, trots att de skäl som ligger till grund för klagandenas asylansökningar enligt den hänskjutande domstolen aldrig hade prövats i sak i domstol. Det kunde således inte uteslutas att klagandena med tillämpning av dessa beslut, vilka hade fastställts genom de beslut vars upphävande hade yrkats i målen vid den hänskjutande domstolen, skulle avlägsnas till sina ursprungsländer innan ett mål om förhandsavgörande, som inte handlades enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande, hade hunnit avslutas, och att de till följd av avlägsnandet kunde komma att utsättas för behandling som strider mot artiklarna 18 och 19.2 i stadgan. Eftersom en av sökandena var ett underårigt barn vars mentala och psykiska hälsa höll på att försämrats på grund av dess vistelse i transitområdet Röszke, skulle dessutom ett dröjsmål med att fatta ett domstolsavgörande förlänga den rådande

²⁹ Direktiv 2013/32/EU.

³⁰ Direktiv 2013/33/EU.

situationen och således allvarligt, eller till och med på ett irreparabelt sätt, kunna skada detta barns utveckling.

Dom av den 20 januari 2022, Landeshauptmann von Wien (Förlust av ställning som varaktigt bosatt) (C-432/20, [EU:C:2022:39](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa – Invandringspolitik – Direktiv 2003/109/EG – Artikel 9.1 c – Förlust av en tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt – Bortovaro från unionens territorium under en period om tolv månader i följd – Avbrott under denna period av bortovaro– Olagliga och kortvariga vistelser i unionen”

I det nationella målet hade en kazakisk medborgare överklagat ett beslut av Landeshauptmann von Wien (regeringschefen i delstaten Wien, Österrike) att inte förnya medborgarens uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.

Verwaltungsgericht Wien (Förvaltningsdomstolen i Wien, Österrike) konstaterade att även om klaganden aldrig hade vistats utanför unionen under en period om tolv månader i följd under perioden 2013–2018, hade han likväl uppehållit sig inom unionens territorium mer än några dagar per år. Det var denna korta vistelse som hade motiverat att ansökan om förlängning av uppehållstillståndet avslogs. Klaganden gav in ett rättsutlåtande, vilket upprättats av Europeiska kommissionens expertgrupp för reguljär migration och av vilket det framgick att det endast är fysisk bortovaro från unionen under en period om tolv månader i följd som medför att ställningen som varaktigt bosatt går förlorad enligt artikel 9.1 c i direktiv 2003/109³¹, och att det i detta avseende är irrelevant huruvida personen i fråga faktiskt hade eller hade haft sin hemvist inom unionens territorium. Den hänskjutande domstolen ansåg att denna analys gav stöd åt klagandens uppfattning att även sådana kortvariga vistelser som dem i förevarande fall var tillräckliga för att han skulle behålla sin ställning som varaktigt bosatt i den mening som avses i direktiv 2003/109.

Verwaltungsgericht Wien (Förvaltningsdomstolen i Wien) ställde mot denna bakgrund frågor till domstolen om vad som krävs enligt artikel 9.1 c i direktiv 2003/109 för att nationella myndigheter ska få återkalla tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt.

Den hänskjutande domstolen ansökte dessutom om tillämpning av PPU-förfarandet, och angav bland annat att klaganden och hans hustru samt deras fyra underåriga barn senast hade varit bosatta i Förenade kungariket med brittiska uppehållstillstånd som var giltiga för flera år. Klaganden önskade emellertid återvända till Österrike och hans familjemedlemmar skulle ansluta sig till honom där enligt reglerna om familjeåterförening. Men för att detta skulle vara möjligt enligt nationell rätt måste det först konstateras att han fortfarande hade rätt till ställningen som varaktigt bosatt. EU-

³¹ Direktiv 2003/109/EG.

domstolen avslag ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet och angav att den hänskjutande domstolen inte i tillräcklig utsträckning hade redogjort för omständigheter som kunde visa att det var nödvändigt att avgöra målet skyndsamt. Sistnämnda domstol hade bland annat inte gjort gällande att det förelåg en risk för att det skulle vidtas avlägsnandeåtgärder mot klaganden och hans familjemedlemmar, varken i Förenade kungariket eller i Österrike, och inte heller att de befann sig i en situation där iakttagandet av deras grundläggande rättigheter, såsom rätten till familjeliv, äventyrades.

II. Förfarandet för skyndsam handläggning

1. Skäl som motiverar skyndsam handläggning

1.1. Beskaffenheten och den känsliga karaktären av det område som ska tolkas enligt begäran om förhandsavgörande

*Beslut av den 22 februari 2008, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*³²

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Målet vid den nationella domstolen rörde en polsk medborgare som sedan flera år vistades, om än inte kontinuerligt och förmodligen olagligt, i Tyskland där han för tillfället avtjänade ett fängelsestraff. En polsk domstol hade utfärdat en europeisk arresteringsorder avseende honom, för verkställighet av ett fängelsestraff som han tidigare hade ådömts. Oberlandesgericht Stuttgart (Regional appellationsdomstol i Stuttgart, Tyskland), som hade att pröva huruvida den berörda personen skulle överlämnas till de polska rättsliga myndigheterna, var osäker på hur villkoret om bosättning eller hemvist i artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 skulle tolkas. I denna bestämmelse föreskrivs nämligen att verkställighet av en europeisk arresteringsorder får vägras när den eftersökta personen ”uppehåller sig i, är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten” och denna stat åtar sig att själv verkställa den utländska påföljden.

Oberlandesgericht Stuttgart ansökte dessutom om att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas enligt PPU-förfarandet, med motiveringen att den berörda personen inom kort skulle ha avtjänat ett fängelsestraff i Tyskland och att han dessutom skulle kunna komma i fråga för förtida frigivning.

Efter att ha angett att ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet, vilket inte kunde beviljas i förevarande fall, skulle betraktas som en begäran om skyndsam

³² Se även domen av den 17 juli 2008 (stora avdelningen) Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

handläggning,³³ påpekade domstolens ordförande att detta mål gav upphov till problem avseende tolkningen av ett område som är känsligt för den europeiska lagstiftarens verksamhet och som rör centrala aspekter av den europeiska arresteringsorderns funktion, vilka domstolen hade att pröva för första gången. Den begärda tolkningen kunde nämligen få generella konsekvenser för såväl myndigheter som är skyldiga att samarbeta inom ramen för den europeiska arresteringsordern som rättigheterna för eftersökta personer, vilka befinner sig i en situation av osäkerhet. Domstolens ordförande ansåg vidare att ett snabbt svar skulle göra det möjligt för den verkställande rättsliga myndigheten att på bästa sätt pröva den begäran om överlämnande som framställts till den, så att den så snart som möjligt skulle kunna fullgöra sina skyldigheter enligt rambeslut 2002/584. Han beslutade därför om skyndsam handläggning av målet.

1.2. Den rättsliga osäkerhet som är föremål för begäran om förhandsavgörande är av särskilt allvarlig art

*Beslut av den 4 oktober 2012, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:620](#))*³⁴

"Förfarandet för skyndsam handläggning"

Målet rörde inrättandet av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM), till följd av den finanskris som hade drabbat euroområdet år 2010. Denna internationella finansiella institution har nämligen som mål att anskaffa ekonomiska resurser och stödja stabiliteten i de medlemsstater i euroområdet som har eller riskerar att få allvarliga finansiella problem. I förevarande fall hade en irländsk parlamentsledamot väckt talan mot den irländska regeringen. Han gjorde gällande att beslut 2011/199³⁵ var ogiltigt och anförde att Irland, genom att ratificera, godkänna eller godta fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen, vilket ingicks den 2 februari 2012³⁶, åtog sig skyldigheter som var oförenliga med de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen.

Supreme Court (Högsta domstolen, Irland) gav i detta sammanhang in en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen, och begärde skyndsam handläggning av målet med åberopande av att Irlands ratificering i god tid av ESM-fördraget var av största vikt för för andra medlemmar i Europeiska stabilitetsmekanismen och särskilt för dem som behöver ekonomiskt stöd. Trots att Irland, i likhet med alla övriga medlemsstater som undertecknat ESM-fördraget, under tiden hade ratificerat detta fördrag, angav domstolens ordförande att de tolkningsfrågor som ställts i detta mål visade att det

³³ Se, ovan, i del I i detta faktablad med rubriken "Förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande", rubriken "1. Tillämpningsområdet för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande".

³⁴ Se även domen av den 27 november 2012, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:756](#)).

³⁵ Beslut 2011/199/EU.

³⁶ Fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen ingicks i Bryssel (Belgien) den 2 februari 2012 mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Estland, Irland, Republiken Grekland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Republiken Italien, Republiken Cypern, Storhertigdömet Luxemburg, Republiken Malta, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Republiken Portugal, Republiken Slovenien, Republiken Slovakien och Republiken Finland. Fördraget trädde i kraft den 27 september 2012.

rådde osäkerhet om fördragets giltighet. Domstolens ordförande underströk de exceptionella omständigheter som finanskrisen innebar och som föranlett ingåendet av nämnda fördrag, och fann att det var nödvändigt att målet handlades skyndsamt för att så snart som möjligt undanröja nämnda osäkerhet, som var till skada för målet med ESM-fördraget, nämligen att bevara den finansiella stabiliteten i euroområdet.

Besluten av den 15 februari 2017, Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:120](#))³⁷ och Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:138](#))³⁸

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I målet Mengesteab (C-670/16) hade en eritreansk medborgare ansökt om asyl hos tyska myndigheter som hade utfärdat ett intyg om anmälan som asylsökande. I tysk rätt³⁹ skiljs på det steg som utgörs av att personen i fråga begär asyl, vilket leder till att ovannämnda intyg utfärdas, och det steg som utgörs av att en formell asylansökan lämnas in. När den berörda personen till sist kunde lämna in en asylansökan, nio månader senare, begärde de tyska myndigheterna att de italienska myndigheterna skulle överta den berörda personen, eftersom Republiken Italien var den medlemsstat som var ansvarig för att pröva ansökan enligt Dublin III-förordningen. Den berörda personens asylansökan avvisades följaktligen och det beslutades att han skulle överföras till Italien. Överföringsbeslutet överklagades till Verwaltungsgericht Minden (Förvaltningsdomstolen i Minden, Tyskland) som var osäker på dels huruvida en asylsökande hade möjlighet att åberopa att fristerna för att göra en framställan om övertagande hade löpt ut, dels hur dessa frister skulle beräknas. Enligt artikel 21.1 i Dublin III-förordningen ska nämligen ansvaret för prövningen av ansökan, för det fall att de angivna tidsfristerna inte iakttas, övergå på den medlemsstat där ansökan lämnats in. Verwaltungsgericht Minden påpekade emellertid att sådana förseningar var extremt vanliga i Tyskland, med anledning av det osedvanligt stora antalet asylsökande sedan år 2015.

I målet Jafari (C-646/16) hade medlemmarna i en afghansk familj passerat gränsen mellan Serbien och Kroatien. De kroatiska myndigheterna ordnade därefter med transport av dem till den slovenska gränsen, i syfte att hjälpa dem att bege sig till andra medlemsstater så att de skulle kunna lämna in en ansökan om internationellt skydd där, vilket familjen också gjorde i Österrike. Eftersom det i Dublin III-förordningen föreskrivs att det är den medlemsstat vars yttre gräns har passerats olagligen som ska ansvara för prövningen av ansökan, begärde de österrikiska myndigheterna emellertid att de kroatiska myndigheterna skulle överta de berörda personerna. Familjens ansökningar avslogs därför och det beslutades att de skulle överföras till Kroatien. Besluten överklagades till Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike) som ställde frågor till EU-domstolen om tillämpningen av kriterierna för utfärdande av

³⁷ Se även domen av den 26 juli 2017 (stora avdelningen), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)).

³⁸ Se även domen av den 26 juli 2017 (stora avdelningen), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)).

³⁹ Asylgesetz (asyllagen), i den lydelse som offentliggjordes den 2 september 2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798).

uppehållstillstånd eller viseringar och för inresa och vistelse, i enlighet med artiklarna 12 och 13 i Dublin III-förordningen.

Båda de hänskjutande domstolarna begärde att målen skulle handläggas skyndsamt, vilket beviljades av domstolens ordförande.

I dessa två mål inledde domstolens ordförande med att erinra om att det stora antalet personer eller rättsliga situationer som kan komma att beröras av det avgörande som en hänskjutande domstol ska meddela efter att ha framställt en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen normalt sett inte i sig kan utgöra en sådan exceptionell omständighet som kan motivera att skyndsam handläggning beviljas (besluten av den 15 februari 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), punkt 10, och Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), punkt 10).

Ordföranden tillade emellertid att detta övervägande inte var avgörande i förevarande fall, eftersom antalet mål och ärenden som berördes av de ställda tolkningsfrågorna var så stort att osäkerheten om hur de skulle avgöras riskerade att skapa hinder för tillämpningen av det system som inrättats genom Dublin III-förordningen och följaktligen riskerade att försvaga det gemensamma europeiska asylsystem som unionslagstiftaren hade infört med tillämpning av artikel 78 FEUF. Målen skulle nämligen ses mot bakgrund av den nya situation som uppkommit, där ett exceptionellt stort antal asylansökningar hade registrerats i Tyskland, Österrike och, mer allmänt, inom unionen, under omständigheter som motsvarade dem i de aktuella målen. Dessa mål gav för det andra upphov till tolkningsproblem som var direkt knutna till denna situation och som rörde centrala aspekter av det system som inrättats genom Dublin III-förordningen, vilka domstolen inte tidigare hade haft att pröva. Domstolens svar kunde således få generella konsekvenser för de nationella myndigheter som hade att samarbeta för att tillämpa denna förordning (besluten av den 15 februari 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), punkterna 11–13, och Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), punkterna 11–13).

Domstolens ordförande ansåg att osäkerheten om vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen av sådana asylansökningar som dem i de aktuella nationella målen inte gjorde det möjligt för de behöriga nationella myndigheterna att föreskriva de administrativa och budgetmässiga åtgärder som var nödvändiga för att, i enlighet med de krav som följer av såväl unionsrätten som de berörda medlemsstaternas internationella åtaganden, säkerställa prövningen av dessa ansökningar och mottagandet av asylsökande som i förekommande fall omfattas av deras ansvar. Det var i denna exceptionella krissituation nödvändigt att handlägga målen skyndsamt för att snarast möjligt undanröja denna osäkerhet, som gjorde att det gemensamma europeiska asylsystemet – vilket bidrar till att de krav som ställs i artikel 18 i stadgan uppfylls – inte kunde fungera på ett tillfredsställande sätt (besluten av den 15 februari 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), punkterna 15 och 16, och Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), punkterna 14 och 15).

Beslut av den 28 februari 2017, M.A.S. och M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:168](#))⁴⁰

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Två italienska domstolar hade hänskjutit en fråga rörande förenligheten med konstitutionen till Corte costituzionale (Konstitutionsdomstolen, Italien). De var nämligen osäkra på huruvida legalitetsprincipen skulle kunna åsidosättas om den regel som framgick av domen Taricco m.fl.⁴¹ tillämpades i de vid dem anhängiga brottmålen. EU-domstolen hade i nämnda dom slagit fast att de italienska preskriptionsregler som var tillämpliga på skattebrott på mervärdesskatteområdet kunde vara oförenliga med medlemsstaternas skyldigheter enligt artikel 325.1 och 325.2 FEUF i två angivna fall. Domstolen ansåg därför att det i dessa fall ankom på den behöriga nationella domstolen att ge artikel 325.1 och 325.2 FEUF full verkan, genom att vid behov underlåta att tillämpa de berörda nationella bestämmelserna.

De italienska domstolarna ansåg att de, i enlighet med den regel som slogs fast i nämnda dom, var skyldiga att inte tillämpa den preskriptionsfrist som föreskrevs i codice penale (den italienska strafflagen) och att de därför var skyldiga att avgöra målet i sak. Corte costituzionale uttryckte emellertid tvivel om huruvida en sådan lösning var förenlig med den straffrättsliga legalitetsprincipen, såsom den kommer till uttryck i den italienska konstitutionen och har tolkats av Corte costituzionale, eftersom det av denna princip följer att straffrättsliga bestämmelser ska vara tydliga och att de inte får tillämpas retroaktivt.

Corte costituzionale begärde att dess begäran om förhandsavgörande skulle handläggas skyndsamt och gjorde gällande att det rådde stor osäkerhet om hur unionsrätten skulle tolkas, att denna osäkerhet även förelåg i pågående straffrättsliga förfaranden och att det var brådskande att bringa klarhet i frågan. Domstolens ordförande konstaterade att besvarandet av frågorna, utan dröjsmål, skulle kunna undanröja denna osäkerhet och att det var motiverat att handlägga begäran skyndsamt eftersom osäkerheten rörde grundläggande frågor avseende den nationella konstitutionen och unionsrätten.

Beslut av den 26 september 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, [EU:C:2018:786](#)) och beslut av den 15 november 2018, kommissionen/Polen (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Dessa två mål rörde frågan huruvida en ny polsk lag⁴² var förenlig med unionsrätten. Genom denna lag, som trädde i kraft den 3 april 2018, sänktes pensionsåldern för ledamöter i Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) från 70 år till 65 år, och fastställdes på vilka villkor dessa ledamöter i förekommande fall fick fortsätta att tjänstgöra. Det föreskrevs i detta avseende att lagen skulle tillämpas på verksamma

⁴⁰ Se även domen av den 5 december 2017 (stora avdelningen), M.A.S. och M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:936](#)).

⁴¹ Dom av den 8 september 2015 (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

⁴² Ustawa o Sądzie Najwyższym (lagen om Högsta domstolen) av den 8 december 2017 (Dz. U., 2018, nr 5).

domare som utsetts till ledamöter i Sąd Najwyższy innan lagen trädde i kraft, och att Republiken Polens president hade en skönsässig befogenhet att förlänga dessa domares tjänstgöring efter 65 års ålder.

I mål Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18) hade Sąd Najwyższy, i ordinarie sammansättning, hänskjutit frågor till samma domstol i utökad sammansättning. I det inledande skedet av prövningen av dessa frågor påpekade Sąd Najwyższy att tjänsterna för två av ledamöterna i den utökade sammansättningen potentiellt kunde påverkas av nämnda lag. Sąd Najwyższy i utökad sammansättning uttryckte emellertid tvivel om huruvida denna lag var förenlig med unionsrätten, särskilt då den skulle kunna strida mot rättsstatsprincipen, principen om domarnas oavsättlighet och oavhängighet samt principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder. Den ansåg vidare att det var nödvändigt att inhämta ett klagörande från EU-domstolen och framställde därför en begäran om förhandsavgörande. Den begärde även att målet skulle handläggas skyndsamt och gjorde gällande att den begärda tolkningen av unionsrätten var av väsentlig betydelse för att den skulle kunna utöva sin dömande behörighet på ett lagligt sätt och i enlighet med rättssäkerhetsprincipen (beslut av den 26 september 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), punkt 12).

Parallellt härmed väckte kommissionen, i målet kommissionen mot Polen (C-619/18), med stöd av artikel 258 FEUF talan om fördragsbrott mot Republiken Polen, då den ansåg att denna stat hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan genom att anta nämnda lag. Kommissionen begärde även att målet skulle handläggas skyndsamt och uttryckte tvivel om huruvida Sąd Najwyższy dömande verksamhet i fortsättningen uppfyllde de krav som följde av den grundläggande rätten för varje enskild person att få sin sak prövad av en oavhängig domstol (beslut av den 15 november 2018, kommissionen/Polen, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), punkt 20).

Domstolens ordförande beviljade skyndsam handläggning av båda dessa mål med hänvisning till den allvarliga karaktären av den osäkerhet som den hänskjutande domstolen och kommissionen gjort gällande och till att besvarandet av frågorna, utan dröjsmål, skulle kunna undanröja denna osäkerhet.

Vad gäller den allvarliga karaktären av osäkerheten, påpekade domstolens ordförande att denna avsåg viktiga unionsrättsliga frågor som bland annat rörde domstolarnas oavhängighet och de följder som tolkningen av unionsrätten skulle kunna få för den polska högsta domstolens sammansättning och funktionssätt. Domstolens ordförande erinrade dels om att kravet att domare ska vara oavhängiga är en del av kärninnehållet i den grundläggande rätten till en rättvis rättegång, vilken är av vital betydelse för att garantera att samtliga de rättigheter som enskilda tillerkänns enligt unionsrätten skyddas och att medlemsstaternas gemensamma värden som anges i artikel 2 FEU, bland annat rättsstatsprincipen, upprätthålls. Domstolens ordförande underströk vidare att den osäkerhet som rådde i förevarande mål även kunde påverka tillämpningen av det system för domstolssamarbete som är en del av den mekanism för förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 267 FEUF, vilken är en av grundstenarna i Europeiska unionens domstolssystem. De nationella domstolarnas oavhängighet, och i

synnerhet oavhängigheten hos de domstolar vilka, såsom Sąd Najwyższy, dömer i sista instans, är nämligen av väsentlig betydelse (beslut av den 26 september 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), punkt 15, och beslut av den 15 november 2018, kommissionen/Polen, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), punkterna 21, 22 och 25).

Det ska vidare noteras att domstolens ordförande i sitt beslut i målet kommissionen mot Polen⁴³ även besvarade Republiken Polens påståenden om att en skyndsam handläggning skulle påverka dess rätt till försvar. Republiken Polen hade nämligen kritiserat att denna stat måste lägga fram alla sina argument i en enda inlägga och att förfarandet inte erbjöd någon möjlighet att avge replik eller duplik. Republiken Polen hade även anfört att kommissionen dröjt med att väcka talan vid domstolen och att denna försening inte kunde kompenseras genom en sådan inskränkning av dess processuella rättigheter. Domstolens ordförande erinrade om att det i ett mål där skyndsam handläggning beviljats visserligen inte var möjligt att komplettera ansökan och svaromålet med en replik och en duplik annat än om domstolens ordförande, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, ansåg detta vara nödvändigt. Även om det inte skulle ges tillstånd att avge en replik, framgick det emellertid inte hur – i avsaknad av en sådan replik, och således i avsaknad av argument och resonemang som kompletterar dem som återfinns i ansökan och som svaranden har haft all möjlighet att bemöta i sitt svaromål – svarandens rätt till försvar skulle kunna påverkas av att svaranden inte hade haft möjlighet att inkomma med en duplik. Domstolens ordförande erinrade dessutom om att förfarandena för fastställelse av fördragsbrott vid domstolen föregås av ett administrativt förfarande under vilket parterna har möjlighet att redogöra för och utveckla de argument som därefter eventuellt kommer att anföras inför domstolen.

Beslut av den 19 oktober 2018, Wightman m.fl. (C-621/18, [EU:C:2018:851](#))⁴⁴

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Detta mål anhängiggjordes efter det att Prime Minister (premiärministern, Förenade kungariket) den 29 mars 2017 hade anmält att Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland hade för avsikt att utträda ur unionen enligt artikel 50 FEU. Mot denna bakgrund väckte klagandena i målet vid den nationella domstolen, däribland en ledamot av Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands parlament), två ledamöter av Scottish Parliament (det skotska parlamentet, Förenade kungariket) och tre ledamöter av Europaparlamentet, en fastställsetalan för att det skulle förtydligas huruvida nämnda anmälan ensidigt kunde återkallas och i så fall när och på vilket sätt en sådan återkallelse skulle ske.

⁴³ Beslut av den 15 november 2018, kommissionen/Polen (C-619/18, [EU:C:2018:910](#)).

⁴⁴ Se även domen av den 10 december 2018, Wightman m.fl. (C-621/18, [EU:C:2018:999](#)).

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Överdomstolen i förvaltnings- och tvistemål, första avdelningen (Skottland), Förenade kungariket), dit beslutet att avvisa deras talan hade överklagats, biföll klagandenas yrkande om att en begäran om förhandsavgörande skulle framställas. Till skillnad från domstolen i första instans ansåg den nämligen att det varken var av rent akademiskt intresse eller för tidigt att ställa en fråga till EU-domstolen om huruvida en medlemsstat har en juridisk möjlighet att ensidigt återkalla en anmälan som den gjort med stöd av artikel 50.2 FEU, innan den period på två år som avses i den artikeln har löpt, och stanna kvar i unionen. Den ansåg tvärtom att ett svar från EU-domstolen skulle klargöra vilka valmöjligheter parlamentsledamöterna förfogade över vid omröstningarna i dessa frågor.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) begärde att målet skulle handläggas skyndsamt. Den framhöll att dess begäran var av brådskande karaktär, dels på grund av att den tvåårsperiod som gäller för detta utträdesförfarande började löpa den 29 mars 2017, dels på grund av att debatterna och omröstningen i Förenade kungarikets parlament i denna fråga behövde genomföras i god tid före den 29 mars 2019.

Domstolens ordförande ansåg att de skäl den hänskjutande domstolen hade anfört visade att målet var av brådskande karaktär. Domstolens ordförande erinrade om att när ett mål ger upphov till stor osäkerhet beträffande grundläggande frågor rörande nationell konstitutionell rätt och unionsrätt kan det, med beaktande av de särskilda omständigheterna i ett sådant mål, vara nödvändigt att avgöra målet utan dröjsmål. Med beaktande av den grundläggande betydelse som tillämpningen av artikel 50 FEU har för Förenade kungariket och för unionens konstitutionella ordning ansåg domstolens ordförande att de särskilda omständigheterna i det förevarande fallet var sådana att det var motiverat att avgöra målet utan dröjsmål.

Dom av den 22 februari 2022 (stora avdelningen), RS (Verkan av domar från en författningsdomstol) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Rättsstatsprincipen – Rättsväsendets oavhängighet – Artikel 19.1 andra stycket FEU – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Unionsrättens företräde – En nationell domstols bristande behörighet att pröva huruvida nationell lagstiftning, som genom avgörande från den berörda medlemsstatens författningsdomstol har förklarats vara författningsenlig, är förenlig med unionsrätten – Disciplinära förfaranden"

Personen i fråga dömdes för brott efter en rättegång i Rumänien. Hans hustru gav då in ett klagomål mot bland annat flera domare och gjorde gällande att de hade begått olika överträdelser under brottmålsrättegången. Den dömda personen väckte senare talan vid Curtea de Apel Craiova (Appellationsdomstolen i Craiova, Rumänien) angående den enligt honom orimligt långa tid som lagföringen för de nämnda överträdelserna tagit.

Vid prövningen av denna talan hade Curtea de Apel Craiova (Appellationsdomstolen i Craiova) att pröva huruvida nationell lagstiftning genom vilken det hade inrättats en specialiserad enhet inom åklagarmyndigheten som hade exklusiv behörighet att utreda överträdelse begångna av anställda i det rumänska rättsväsendet. Den hänskjutande domstolen saknade emellertid enligt en dom från Curtea Constituțională (Författningsdomstolen, Rumänien), som meddelats efter EU-domstolens dom i målet Asociația "Forumul Judecătorilor din România",⁴⁵ behörighet att pröva huruvida denna lagstiftning var förenlig med unionsrätten.

Curtea de Apel Craiova (Appellationsdomstolen i Craiova) beslutade mot denna bakgrund att ställa frågor till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida det stred mot unionsrätten att en domare vid allmän domstol saknade behörighet att pröva huruvida nationell lagstiftning var förenlig med unionsrätten och huruvida det stred mot unionsrätten att vidta disciplinåtgärder mot denna domare på grund av att denne beslutat att göra en sådan prövning.

Den hänskjutande domstolen ansökte dessutom om tillämpning av PPU-förfarandet alternativt om skyndsam handläggning, med hänvisning till att det mål som gett upphov till begäran om förhandsavgörande rörde ett grovt intrång i de rumänska domstolarnas oavhängighet och till att den osäkerhet som rådde kring den nationella lagstiftningen i fråga kunde påverka funktionen hos det system för domstolssamarbete som mekanismen med begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF ger uttryck för.

Ansökan om tillämpning av PPU-förfarandet avslogs. EU-domstolens ordförande biföll emellertid ansökan om skyndsam handläggning, eftersom ett skyndsamt svar från EU-domstolen kunde undanröja de allvarliga tvivel som den hänskjutande domstolen hyste avseende viktiga unionsrättsliga och konstitutionella frågor rörande bland annat domares oavhängighet, vilka kunde få mer omfattande konsekvenser för hela det rumänska domstolsväsendet.

1.3. Frihetsberövande av klaganden

Dom av den 19 december 2019, Junqueiras Vies (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Förfarandet för skyndsam handläggning – Institutionell rätt – Unionsmedborgare som väljs till ledamot av Europaparlamentet medan han är häktad i ett straffrättsligt förfarande – Artikel 14 FEU – Begreppet ledamot av Europaparlamentet – Artikel 343 FEUF – Immunitet som krävs för att unionen ska kunna fullgöra sin uppgift – Protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier – Artikel 9 – Immunitet som Europaparlamentets ledamöter åtnjuter – Immunitet under resa – Immunitet under sessioner – Det personliga,

⁴⁵ Dom av den 18 maj 2021 (stora avdelningen) Asociația "Forumul Judecătorilor din România" m.fl. (C 83/19, C 127/19, C 195/19, C 291/19, C 355/19 och C 397/19, [EU:C:2021:393](#)), i vilken EU-domstolen bland annat fann att den aktuella lagstiftningen stred mot unionsrätten när inrättandet av en sådan specialiserad enhet inte var motiverad av objektiva och kontrollerbara krav på god rättskipning och åtföljs av särskilda garantier som angetts av EU-domstolen (se punkt 5 i domslutet i den domen).

tidsmässiga och materiella tillämpningsområdet för dessa olika typer av immunitet – Europaparlamentets upphävande av immunitet – En nationell domstols ansökan om upphävande av immunitet – Akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet – Artikel 5 – Mandat – Artikel 8 – Valförfarande – Artikel 12 – Prövning av behörigheten för Europaparlamentets ledamöter efter det att valresultatet officiellt har tillkännagetts – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 39.2 – Val av Europaparlamentets ledamöter genom allmänna, direkta, fria och hemliga val – Valbarhet”

En politiker som valts till ledamot av Europaparlamentet vid de val som hölls den 26 maj 2019 hade väckt talan mot ett beslut av Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) att avslå hans ansökan om särskilt tillstånd att lämna anstalten där han var frihetsberövad. Politikern hade nämligen häktats före dessa val inom ramen för ett straffrättsligt förfarande som inletts mot honom på grund av hans deltagande i arrangerandet av den folkomröstning om självbestämmande som hölls den 1 oktober 2017 i den autonoma regionen Katalonien. Han hade ansökt om nämnda tillstånd för att kunna uppfylla en formalitet som enligt spansk rätt krävs efter att valresultatet har tillkännagetts. Denna formalitet består i att avlägga ed eller löfte om att respektera den spanska konstitutionen vid den centrala valmyndigheten och att senare bege sig till Europaparlamentet för att delta i den nya församlingens konstituerande session.

Tribunal Supremo (Högsta domstolen) ställde frågor till EU-domstolen om tolkningen av artikel 9 i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier (EUT C 326, 2012, p. 266). Frågorna ställdes inte för att kunna döma i sak i brottmålet mot politikern i fråga, utan ställdes inom ramen för målet avseende dennes överklagande av beslutet att neka nämnda tillstånd. Efter det att begäran om förhandsavgörande inkommit till EU-domstolen dömde den hänskjutande domstolen den 14 oktober 2019 politikern till 13 års fängelse samt förklarade honom obehörig att utöva offentliga uppdrag och ämbeten.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om tillämpning av förfarandet för skyndsam handläggning. Till stöd härför gjorde den i huvudsak gällande att dess tolkningsfrågor berörde ställningen som ledamot av Europaparlamentet samt den institutionens sammansättning, att EU-domstolens svar på tolkningsfrågorna indirekt kunde leda till att frihetsberövandet av den berörda politikern avbröts, och att situationen med frihetsberövande motsvarade den som avses i artikel 267 fjärde stycket FEUF.

Domstolens ordförande beslutade att bifalla ansökan om skyndsam handläggning. Beslutet motiverades enligt följande. För det första var den berörda personen häktad vid tidpunkten då begäran om förhandsavgörande ingavs, varför de tolkningsfrågor som Tribunal Supremo (Högsta domstolen) hade ställt skulle anses ha uppkommit i ett mål i fråga om en frihetsberövad person, i den mening som avses i artikel 267 fjärde stycket FEUF. För det andra var syftet med frågorna att få en tolkning av en unionsbestämmelse som, till följd av sin natur, kunde vara av betydelse för huruvida denna person skulle vara fortsatt frihetsberövad, för det fall denna bestämmelse var tillämplig på honom.

1.4. Familjesituationens betydelse

Dom av den 14 december 2021 (stora avdelningen), Stolichna obshtina, rayon "Pancharevo" (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Unionsmedborgarskap – Artiklarna 20 och 21 FEUF – Rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium – Barn fött i den mottagande medlemsstat där föräldrarna uppehåller sig – Födelseattest utfärdad av denna medlemsstat med angivande av två mödrar – En av mödrarnas ursprungsmedlemsstat nekar att utfärda en födelseattest för barnet i avsaknad av information om vem som är barnets biologiska mor – Innehav av en sådan handling är ett villkor för utfärdande av identitetskort eller pass – Den nationella lagstiftningen i denna ursprungsmedlemsstat godtar inte föräldrar av samma kön"

En bulgarisk medborgare hade överklagat ett beslut av Stolichna obshtina, rayon "Pancharevo" (Sofia kommun, distriktet Pancharevo, Bulgarien) (nedan kallad Sofia kommun) att vägra att utfärda en födelseattest för hennes och hennes makas dotter. Makan var medborgare i Förenade kungariket. I den födelseattest för detta barn, fött år 2019, som utfärdats av de spanska myndigheterna anges båda mödrarna som föräldrar till barnet. Mödrarna bodde tillsammans med barnet i Spanien.

Den berörda personen gav in en ansökan till Sofia kommun tillsammans med en legaliserad och bestyrkt översättning till bulgariska av utdraget ur det spanska folkbokföringsregistret avseende barnets födelseattest. Sofia kommun begärde bevisning om föräldraskapet till barnet, med avseende på vem som var den biologiska modern till barnet, eftersom det bulgariska formuläret för födelseattest endast har en ruta för "modern" och en annan för "fadern". Den berörda personen vägrade att lämna denna information, vilket föranledde Sofia kommun att avslå ansökan om utfärdande av födelseattest med åberopande av att det stred mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i Bulgarien, som inte tillåter samkönade äktenskap, att i en födelseattest skriva in två föräldrar av kvinnligt kön.

Detta avslagsbeslut överklagades till Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien), som bland annat undrade huruvida de bulgariska myndigheternas vägran att registrera födelsen av ett barn, som fötts i en annan medlemsstat, genom en födelseattest i vilken två mödrar angavs, stred mot barnets rättigheter enligt artikel 4.2 FEU, artiklarna 20 och 21 FEUF och artiklarna 7, 9, 24 och 45 i stadgan.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om tillämpning av förfarandet för skyndsam handläggning. Till stöd härför anförde den att de bulgariska myndigheternas vägran att utfärda en födelseattest till det berörda barnet, som var bulgarisk medborgare, skulle göra det mycket svårt för detta barn att erhålla en bulgarisk identitetshandling och därmed att utöva sin rätt enligt artikel 21 FEUF att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Domstolens ordförande beslutade att bifalla ansökan om skyndsam handläggning. Beslutet motiverades med att det var fråga om ett litet barn som vid tiden för beslutet saknade pass samtidigt som hon var bosatt i en medlemsstat där hon inte var medborgare. Eftersom de frågor som ställts syftade till att få klarhet i huruvida de bulgariska myndigheterna var skyldiga att utfärda en födelseattest för detta barn och eftersom det framgick av begäran om förhandsavgörande att en sådan handling krävdes enligt nationell rätt för att kunna erhålla ett bulgariskt pass, kunde ett snabbt svar från EU-domstolen bidra till att barnet snabbare skulle kunna erhålla ett pass.

1.5. Risken för kränkning av de grundläggande rättigheterna

Beslut av den 15 juli 2010, Purruker (C-296/10, [EU:C:2010:446](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Målet vid den nationella domstolen rörde en tvist mellan en tysk medborgare och en spansk medborgare angående vårdnaden om deras två barn, som var tvillingar. Föräldrarna hade separerat mindre än ett år efter det att barnen hade fötts och hade ingått en av notarius publicus bestyrkt överenskommelse i vilken föräldrarna förklarade sig överens om att modern fick ta med sig barnen när hon återvände till sitt ursprungsland. Hon tog emellertid med sig endast ett av barnen till Tyskland då det andra barnet av medicinska skäl var tvunget att tillfälligt stanna kvar i Spanien med sin far. Familjesituationen ändrades därefter inte.

Föräldrarna inledde flera olika förfaranden. I Spanien ansökte fadern således om och beviljades interimistiska åtgärder, även om det inte kan uteslutas att detta förfarande skulle kunna anses utgöra ett förfarande i sak rörande tillerkännande av vårdnaden om barnen. Han ansökte därefter i Tyskland om verkställighet av det spanska interimistiska beslutet, vilket förfarande gav upphov till domen Purruker⁴⁶. Samtidigt väckte modern talan i Tyskland om vårdnaden om de båda barnen. Målet härom tilldelades Amtsgericht Stuttgart (Distriktsdomstolen i Stuttgart, Tyskland).

Sistnämnda domstol ställde då en fråga till EU-domstolen om huruvida en domstol som har att pröva en ansökan om interimistiska åtgärder (i förevarande fall den spanska domstolen), vid tillämpning av artikel 19.2 i förordning nr 2201/2003, som reglerar fall av litispens i fråga om föräldraansvar, kan anses vara den ”domstol vid vilken talan först har väckts” i förhållande till en domstol i en annan medlemsstat, vid vilken talan har väckts angående samma sak (i förevarande fall Amtsgericht Stuttgart).

Amtsgericht Stuttgart begärde även att målet skulle handläggas skyndsamt, med hänvisning till att den omtvistade frågan om behörigheten för de två domstolar, i olika medlemsstater, vid vilka samma tvist var anhängig hade medfört att målet ännu inte hade kunnat prövas i sak, trots den långa tid som förflutit sedan talan väcktes. Denna

⁴⁶ Dom av den 15 juli 2010 Purruker (C-256/09, [EU:C:2010:437](#)).

situation påverkade enligt den hänskjutande domstolen parternas beteende på ett sätt som var till men för barnens familjerelationer. Barnen hade nämligen sedan tre år tillbaka inte längre någon personlig kontakt med vare sig varandra eller med den andra föräldern. Amtsgericht Stuttgart upplyste dessutom att den tyska medborgarens utövande av vårdnaden om barnet, särskilt i medicinskt hänseende och vad gäller inskrivning av barnet vid en skola, var avhängigt av barnets rättsliga situation. Utövandet av vårdnaden påverkades emellertid av det tvivel som rådde i fråga om giltigheten och erkännandet i Tyskland av den spanska domstolens interimistiska beslut om vårdnad. Mot bakgrund av dessa omständigheter, och med beaktande av den tid som redan hade förflutit på grund av förekomsten av olika förfaranden, fann EU-domstolens ordförande att det var lämpligt att besvara den hänskjutande domstolens frågor så snart som möjligt, vilket motiverade att skyndsam handläggning beviljades.

Beslut av den 9 september 2011, Dereci m.fl. (C-256/11, [EU:C:2011:571](#))⁴⁷

"Förfarandet för skyndsam handläggning"

Detta mål rörde fem tredjelandsmedborgare som ville bosätta sig i Österrike, hos familjemedlemmar (make, barn eller föräldrar) som var unionsmedborgare och bosatta i denna stat, i vilken de även var medborgare. Dessa unionsmedborgare hade emellertid aldrig utnyttjat sin rätt till fri rörlighet. Till skillnad från vissa av de berörda tredjelandsmedborgarna var de inte ekonomiskt beroende av dessa medborgare. De ansökningar om uppehållstillstånd som ingetts av de fem tredjelandsmedborgarna avslogs. Fyra av avslagsbesluten förenades med ett beslut om utvisning och åtgärder för avlägsnande.

Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike), dit besluten överklagades, var osäker på huruvida det som EU-domstolen slagit fast i domen Ruiz Zambrano⁴⁸ kunde tillämpas även med avseende på en eller flera av klagandena i det nationella målet.

Verwaltungsgerichtshof ansökte om att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas skyndsamt. Till stöd för detta åberopades att det förelåg flera beslut om utvisning från Österrike, vilka avsåg merparten av klagandena i det nationella målet och vilka, om besluten verkställdes, skulle påverka både dem personligen och deras familjemedlemmar. Den hänskjutande domstolen upplyste i detta avseende att åtminstone en av klagandena trots överklagandet hade nekats inhibition av beslutet om utvisning av vederbörande och att avlägsnandeåtgärden därför kunde komma att verkställas när som helst. Den hänskjutande domstolen framhöll att hotet om en nära förestående utvisning av klagandena rent allmänt medförde att dessa inte kunde leva ett normalt familjeliv, eftersom det försätter dem i en situation av osäkerhet. Den hänskjutande domstolen meddelade dessutom att ett stort antal liknande mål och ärenden var anhängiga vid den domstolen respektive vid de österrikiska

⁴⁷ Se även domen av den 15 november 2011 (stora avdelningen), Dereci m.fl. (C-256/11, [EU:C:2011:734](#)).

⁴⁸ Dom av den 8 mars 2011 (stora avdelningen), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)).

förvaltningsmyndigheterna, och att det fanns anledning att förvänta sig en ökning av antalet mål och ärenden av denna typ inom en nära framtid, på grund av domen Ruiz Zambrano.⁴⁹

Domstolens ordförande beslutade att bifalla begäran om skyndsam handläggning. Han erinrade först om att rätten till respekt för familjelivet hör till de grundläggande rättigheter som skyddas i gemenskapens rättsordning och att denna rättighet erkänns i artikel 7 i stadgan. Han underströk vidare att domstolens svar på de ställda frågorna kunde undanröja den osäkerhet som påverkade klagandenas situation och att besvarandet av frågorna, utan dröjsmål, följaktligen skulle bidra till att denna osäkerhet, som hindrade dem från att leva ett normalt familjeliv, kunde undanröjas snabbare.

Beslut av den 6 maj 2014, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I detta mål, som beskrivits ovan,⁵⁰ avslog EU-domstolen den hänskjutande domstolens begäran att målet skulle handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande. Domstolens ordförande beslutade emellertid på eget initiativ att målet skulle handläggas skyndsamt. Han ansåg nämligen att en skyndsam handläggning var nödvändig när frågan huruvida en person ska vara fortsatt frihetsberövad uteslutande beror på svaret på den hänskjutande domstolens fråga. Han erinrade i detta sammanhang om att det i artikel 267 fjärde stycket FEUF föreskrivs att domstolen ska meddela sitt avgörande så snart som möjligt om målet vid den nationella domstolen avser en frihetsberövad person.

Beslut av den 5 juni 2014, Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, [EU:C:2014:1388](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I detta mål hade fysiska personer erhållit ett banklån, för vilket säkerhet ställts i form av en inteckning avseende deras primärbostad. Till följd av att de åsidosatt sin skyldighet att göra månatliga avbetalningar på lånet inleddes ett förfarande för utmätning av den intecknade egendomen, i syfte att få till stånd en exekutiv försäljning av den berörda fasta egendomen. De berörda personerna framställde en invändning mot utmätningsförfarandet och överklagade därefter beslutet att avslå invändningen till Audiencia Provincial de Castellón (Provinsdomstolen i Castellón, Spanien).

⁴⁹ Dom av den 8 mars 2011 (stora avdelningen), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#), punkterna 12, 13 och 15).

⁵⁰ Se ovan, i del I i detta faktablad med rubriken ”Förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande”, rubriken ”1. Tillämpningsområdet för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande”.

Audiencia Provincial de Castellón förklarade att spansk civilprocessrätt⁵¹ tillät överklagande av ett beslut i vilket det förordnas att ett förfarande för utmätning av intecknad egendom ska upphöra på grund av ett bifall till en invändning från gäldenären, men däremot inte tillät att en gäldenär vars invändning har underkänts överklagar ett i första instans meddelat beslut om att utmätningsförfarandet ska fortsätta. Nämnda domstol ställde sig tveksam till om denna nationella lagstiftning var förenlig med det konsumentskyddssyfte som eftersträvas i direktiv 93/13⁵² och med rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 47 i stadgan. Den framhöll i detta avseende att en möjlighet för gäldenärerna att överklaga ett sådant beslut skulle kunna vara av särskilt stor betydelse i målet, då vissa villkor i låneavtalet i fråga skulle kunna betraktas som oskäligen i den mening som avses i direktiv 93/13.

Mot denna bakgrund begärde Audiencia Provincial de Castellón att begäran om förhandsavgörande skulle handläggas skyndsamt, varvid den framhöll att EU-domstolens svar skulle kunna få betydande konsekvenser för mål vid domstolarna i Spanien. Mot bakgrund av den ekonomiska krisen var nämligen ett exceptionellt stort antal fysiska personers bostäder föremål för utmätning. Vad särskilt gällde klagandena i målet vid den nationella domstolen fanns det dessutom en risk för att deras bostäder skulle komma att säljas på auktion innan EU-domstolen hann meddela förhandsavgörande, eftersom deras invändning inte hade någon suspensiv verkan.

Domstolens ordförande förklarade att det visserligen framgick av en fast rättspraxis att det stora antalet personer eller rättsliga situationer som kan komma att beröras av det avgörande som en hänskjutande domstol ska meddela efter att ha framställt en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen inte i sig kan utgöra en sådan exceptionell omständighet som kan motivera att skyndsam handläggning beviljas. Utöver det antal gäldenärer som berördes i målet fanns det emellertid en risk att ägaren skulle förlora sin primärbostad vilket skulle försätta honom och hans familj i en särskilt utsatt situation. Om det skulle visa sig att utmätningsförfarandet grundade sig på ett låneavtal innehållande oskäligen avtalsvillkor som enligt den nationella domstolen var ogiltiga, skulle ogiltigförklaringen av det till avtalet hänförliga utmätningsförfarandet endast ge den drabbade gäldenären rättsligt skydd i form av en ren skadeersättning utan möjlighet att återställa den tidigare situationen, där gäldenären ägde sin bostad. Risken att gäldenären skulle förlora sin primärbostad framstod mot denna bakgrund som ännu allvarigare. Med hänsyn till dessa omständigheter och till att domstolens besvarande av frågorna, så snart som möjligt, avsevärt kunde begränsa risken för att de berörda personerna skulle förlora sin bostad, biföll domstolens ordförande ansökan om skyndsam handläggning.

⁵¹ Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lag 1/2013 om åtgärder för att stärka skyddet för hypoteksgäldenärer, skuldsanering och subventionerat boende) av den 14 maj 2013 (BOE nr 116 av den 15 maj 2013, s. 36373) ändrade Ley de Enjuiciamiento Civil (civilprocesslagen) av den 7 januari 2000 (BOE nr 7 av den 8 januari 2000, s. 575) och ändrades i sin tur genom decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (lagdekret 7/(2013 om brådskande åtgärder på skatte- och budgetområdet för främjande av forskning, utveckling och innovation) av den 28 juni 2013 (BOE nr 155 av den 29 juni 2013, s. 48767).

⁵² Direktiv 93/13/EEG.

*Beslut av den 1 februari 2016, Davis m.fl. (C-698/15, [EU:C:2016:70](#))*⁵³

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I detta mål hade fysiska personer ifrågasatt lagenligheten av brittiska bestämmelser⁵⁴ som gav Secretary of State for the Home Department (inrikesministern, Förenade kungariket) behörighet att ålägga de offentliga teleoperatörerna att lagra alla uppgifter om elektronisk kommunikation under en period på högst tolv månader, varvid dock ingen lagring av själva innehållet i kommunikationen skulle ske. Personerna i fråga ansåg att dessa bestämmelser var oförenliga med artiklarna 7 och 8 i stadgan och inte uppfyllde de krav som uppställts i domen Digital Rights Ireland m.fl.⁵⁵, i vilken EU-domstolen hade förklarat att direktiv 2006/24⁵⁶ var ogiltigt. Deras talan bifölls i första instans, varefter inrikesministern överklagade till Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Appellationsdomstolen för England och Wales, avdelningen för tvistemål och förvaltningsmål, Förenade kungariket). Court of Appeal ställde därefter flera frågor till EU-domstolen angående innebörden av domen Digital Rights Ireland m.fl.⁵⁷.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om skyndsam handläggning av begäran om förhandsavgörande. Till stöd härför anförde den att det vore önskvärt att förena det aktuella målet om förhandsavgörande med målet Tele2 Sverige (C-203/15), som då var anhängigt vid domstolen, eller att dessa mål handlades parallellt. Den gjorde även gällande att de aktuella brittiska bestämmelserna skulle upphöra att gälla den 31 december 2016 och att det förelåg en osäkerhet om vad domen Digital Rights Ireland m.fl.⁵⁸ innebar för den lagstiftning som medlemsstaterna kunde komma att anta i fråga om lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation.

Efter att ha konstaterat att bestämmelserna i fråga kunde medföra allvarliga ingrepp i de grundläggande rättigheter som är stadfästa i artiklarna 7 och 8 i stadgan, fann domstolens ordförande att besvarandet av frågorna utan dröjsmål faktiskt skulle kunna undanröja den hänskjutande domstolens osäkerhet i fråga om dessa eventuella ingrepp och om huruvida de kunde vara motiverade. Domstolens ordförande ansåg dessutom, med hänsyn till den samarbetsanda som kännetecknar förhållandet mellan medlemsstaternas domstolar och EU-domstolen, att de nämnda bestämmelsernas giltighetstid motiverade ett snabbt svar. Domstolens ordförande beslutade därför om skyndsam handläggning av målet.

⁵³ Se även domen av den 21 december 2016 (stora avdelningen), Tele2 Sverige och Watson m.fl. (C-203/15 och C-698/15, [EU:C:2016:970](#)).

⁵⁴ Data Retention and Investigatory Powers Act 2014 (2014 års lag om lagring av uppgifter och utredningsbefogenheter).

⁵⁵ Dom av den 8 april 2014 (stora avdelningen), Digital Rights Ireland (C-293/12 och C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁶ Direktiv 2006/24/EG.

⁵⁷ Dom av den 8 april 2014 (stora avdelningen), Digital Rights Ireland (C-293/12 och C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁸ Dom av den 8 april 2014 (stora avdelningen), Digital Rights Ireland (C-293/12 och C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

1.6. Materiell fattigdom

Dom av den 15 juli 2021 (stora avdelningen), The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, [EU:C:2021:602](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Unionsmedborgarskap – Medborgare i en medlemsstat som inte är yrkesverksam och som uppehåller sig i en annan medlemsstat i enlighet med nationell rätt – Artikel 18 första stycket FEUF – Förbud mot diskriminering på grund av nationalitet – Direktiv 2004/38/EG – Artikel 7 – Villkor för att erhålla uppehållsrätt för längre tid än tre månader – Artikel 24 – Socialt bistånd – Begrepp – Likabehandling – Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde – Övergångsperiod – Nationell bestämmelse enligt vilken unionsmedborgare som har tidsbegränsad uppehållsrätt i enlighet med nationell rätt inte är berättigade till socialt bistånd – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artiklarna 1, 7 och 24”

Den berörda personen hade både kroatiskt och nederländskt medborgarskap. Hon hade sedan år 2018 bott i Förenade kungariket, utan att utöva någon förvärvsverksamhet, tillsammans med sin partner, som var nederländsk medborgare, och deras två barn fram till dess att hon flyttade till ett skyddat boende för misshandlade kvinnor. Hon saknade helt tillgångar.

Den 4 juni 2020 beviljade Home Office (inrikesministeriet, Förenade kungariket) henne tillfällig uppehållsrätt, med stöd av nya regler som var tillämpliga på unionsmedborgare som var bosatta i detta land, vilka hade införts mot bakgrund av Förenade kungarikets utträde ur unionen. Hon ansökte den 8 juni 2020 om socialt bistånd, så kallat allmänt bidrag (Universal Credit), i Nordirland. Ansökan avslogs emellertid, eftersom unionsmedborgare som hade erhållit uppehållsrätt med stöd av de nya reglerna inte ingick i den personkategori som kunde få det allmänna bidraget.

Hon överklagade detta beslut till Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Appellationsdomstolen för Nordirland, Förenade kungariket), som var osäker på huruvida den brittiska lagen om det allmänna bidraget var förenlig med förbudet i artikel 18 första stycket FEUF mot diskriminering på grund av nationalitet.

Den hänskjutande domstolen ansökte i detta sammanhang om tillämpning av förfarandet för skyndsam handläggning. Till stöd härför anförde den att målet uppenbart ställde krav på skyndsamhet och att den berörda personen befann sig i en svår ekonomisk situation.

Domstolens ordförande biföll ansökan om skyndsam handläggning, med hänvisning till den materiella fattigdom i vilken den berörda personen och hennes barn levde och att hon enligt nationell rätt inte kunde få socialt bistånd.

1.7. Risken för allvarliga miljöskador

Beslut av den 13 april 2016, *Pesce m.fl.* (C-78/16 och C-79/16, [EU:C:2016:251](#))⁵⁹

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

I syfte att förebygga spridningen av bakterien *Xylella fastidiosa*, hade Servizio Agricoltura della Regione Puglia (jordbruksmyndigheten i regionen Apulien, Italien) förelagt flera ägare av jordbruksmark att på sin mark fälla olivträd som ansågs vara smittade av denna bakterie, samt alla värdväxter som befann sig inom en radie av 100 meter från dessa olivträd. De berörda markägarna överklagade dessa beslut med åberopande av att genomförandebeslut 2015/789,⁶⁰ som utgjorde grunden för besluten, stred mot proportionalitetsprincipen och försiktighetsprincipen och var bristfälligt motiverat.

Under dessa omständigheter beslutade Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionala förvaltningsdomstolen för Lazio, Italien), vid vilken överklagandena var anhängiga, att tillfälligt skjuta upp verkställigheten av de nämnda nationella besluten och fråga EU-domstolen huruvida genomförandebeslut 2015/789 var förenligt med unionsrätten.

Den hänskjutande domstolen ansökte även om skyndsam handläggning av begäran om förhandsavgörande. Till stöd för denna ansökan framhöll den de allvarliga konsekvenser som verkställigheten av besluten om att avlägsna växterna skulle få, vilket inte bara skulle medföra skada för klagandena i det nationella målet utan även skulle utgöra ett ingrepp i landskapen och vara till men för den ekonomiska verksamheten, grundvattenkvaliteten, livsmedelskedjan och folkhälsan. Besluten kunde inte heller anses vara preliminära, eftersom de hade en slutgiltig och oåterkallelig inverkan på det ekosystem som de ifrågavarande växterna ingick i.

Domstolens ordförande biföll begäran om skyndsam handläggning. Han konstaterade därvid dels att en förlängning av uppskovet med verkställigheten av besluten om att avlägsna växterna i fråga skulle kunna bidra till spridningen av bakterien *Xylella* i unionen, dels att genomförandet av dessa beslut kunde få oåterkalleliga konsekvenser för ekosystemet och orsaka irreparabel skada för klagandena.

Beslut av den 11 oktober 2017, *kommissionen/Polen* (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Kommissionen väckte talan vid domstolen om fastställelse av att Republiken Polen hade underlåtit att uppfylla vissa av sina skyldigheter enligt direktiv 92/43⁶¹ (även kallat

⁵⁹ Se även domen av den 9 juni 2016, *Pesce m.fl.* (C-78/16 och C-79/16, [EU:C:2016:428](#)).

⁶⁰ Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2015/789 av den 18 maj 2015 om åtgärder för att förhindra introduktion i och spridning inom unionen av *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (EUT L 125, 2015, s. 36).

⁶¹ Direktiv 92/43/EEG.

livsmiljödirektivet) och direktiv 2009/147⁶² (även kallat fågeldirektivet), på grund av de skogsbruksåtgärder som var planerade att genomföras i Białowieżaskogen ("Puszcza Białowieska"), som är en av de bäst bevarade skogarna i Europa och upptagen på den världsarvslista som förs av Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco). Med hänvisning till spridningen av en skadeinsekt (granbarkborren) godkände Minister Środowska (miljöministern, Polen) en ändring av skogsbruksplanen, som gjorde det möjligt att öka virkesuttaget och att bedriva verksamhet i områden där ingrepp dessförinnan inte hade varit tillåtna. Med anledning härav inleddes avlägsnandet av ett stort antal träd.

I detta mål hade domstolens ordförande redan godtagit kommissionens begäran att målet skulle handläggas med förtur. Vice ordföranden ålade därefter, med tillämpning av artikel 160.7 i domstolens rättegångsregler, Republiken Polen att inte genomföra de aktuella skogsbruksåtgärderna till dess att det interimistiska förfarande som inletts av kommissionen hade avslutats.⁶³ Trots detta beslutade domstolens ordförande även på eget initiativ att målet skulle handläggas skyndamt. Han konstaterade därvid att tvisten mellan kommissionen och Republiken Polen visade att det fanns överhängande risker för potentiellt allvarliga skador på miljön. Å ena sidan skulle, enligt Republiken Polen, en förlängning av det tillfälliga upphörandet av dessa skogsbruksåtgärder kunna bidra till spridningen av skadeinsekten, vilket skulle leda till en omfattande störning av ekosystemet i Białowieżaskogen och därmed orsaka en miljöskada som skulle kunna utgöra ett direkt hot mot människors liv och hälsa. Å andra sidan skulle, enligt kommissionen, genomförandet av dessa åtgärder kunna medföra oåterkalleliga konsekvenser för livsmiljöer och djurarter som omfattas av livsmiljödirektivet och fågeldirektivet, för vilkas bevarande Puszcza Białowieska hade utsetts som ett Natura 2000-område. Domstolens ordförande ansåg därför att ett snabbt svar angående huruvida dessa skogsbruksåtgärder var förenliga med unionsrätten kunde minska både riskerna med en förlängning av genomförandeförbudet och de risker som genomförandet av åtgärderna var förenat med.

1.8. Risken för straffrihet i ett stort antal mål

Dom av den 21 december 2021 (stora avdelningen), Euro Box Promotion m.fl. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 och C-840/19, [EU:C:2021:1034](#))

"Begäran om förhandsavgörande – Beslut 2006/928/EG – Mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption – Art och rättslig verkan – Bindande för Rumänien – Rättsstaten – Domstolens oavhängighet – Artikel 19.1 andra stycket FEU – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Korruptionsbekämpning – Skydd för unionens

⁶² Direktiv 2009/147/EG..

⁶³ Se, nedan, likaså i del II i detta faktablad, med rubriken "Förfarandet för skyndsam handläggning", rubriken "2. Sambandet mellan förfarandet för skyndsam handläggning i ett mål om fördragsbrott och beviljandet av interimistiska åtgärder".

ekonomiska intressen – Artikel 325.1 FEUF – PIF-konventionen – Brottmålsförfaranden – Domar från Curtea Constituțională (Författningsdomstolen, Rumänien) om lagenligheten av viss bevisprövning och den dömande sammansättningen i mål om allvarlig korruption – Skyldighet för de nationella domstolarna att fullt ut iaktta avgörandena från Curtea Constituțională (Författningsdomstolen) – Disciplinansvar för domare om dessa avgöranden inte iakttas – Behörighet att inte tillämpa avgöranden från Curtea Constituțională (Författningsdomstolen) som inte är förenliga med unionsrätten – Principen om unionsrättens företräde”

I målen C-357/19, C-547/19, C-811/19 och C-840/19 hade Înalta Curte de Casație și Justiție (Högsta domstolen, Rumänien) (nedan kallad Högsta domstolen) dömt ett antal personer, däribland före detta parlamentsledamöter och ministrar, för mervärdesskattebedrägerier, korruptionsbrott och brottet handel med inflytande, bland annat i samband med förvaltning av EU-medel. Curtea Constituțională (Författningsdomstolen, Rumänien) upphävde dessa domar på grund av att de avdelningar som hade meddelat dem hade en olaglig sammansättning. Olagligheten bestod dels i att de mål i vilka Högsta domstolen hade dömt som första instans borde ha avgjorts av en dömande sammansättning som är specialiserad på korruptionsbrott, dels i att de mål i vilka Högsta domstolen hade dömt efter överklagande borde ha avgjorts av en dömande sammansättning i vilka samtliga domare utsetts genom lottning.

I mål C-379/19 hade åtal väckts vid Tribunalul Bihor (Domstolen för Bihor, Rumänien) mot ett antal personer för korruptionsbrott och brottet handel med inflytande. Med anledning av ett yrkande om avvisning av bevisning behövde nämnda domstol ta ställning till tillämpningen av praxis från författningsdomstolen enligt vilken insamling av bevis i straffrättsliga förfaranden med deltagande av den rumänska underrättelsetjänsten stred mot författningen och enligt vilken sådana bevis retroaktivt skulle avvisas i straffrättsliga förfaranden.

De nationella målen hade sitt ursprung i en omfattande reform av rättsväsendet och bekämpning av korruption i Rumänien, som redan varit föremål för en tidigare dom av EU-domstolen.⁶⁴ De hänskjutande domstolarna undrade huruvida tillämpningen av den praxis som följde av olika avgöranden av Curtea Constituțională (Författningsdomstolen) beträffande de straffprocessuella reglerna avseende mål om bedrägeri och korruptionsbrott stred mot unionsrätten, särskilt de unionsbestämmelser som syftar till att skydda unionens finansiella intressen, garantin för domarnas oavhängighet och rättsstaten samt principen om unionsrättens företräde.

De hänskjutande domstolarna i målen C-357/19, C-379/19, C-811/19 och C-840/19 ansökte om tillämpning av förfarandet för skyndsam handläggning och gjorde gällande att de tilltalade i de nationella målen befann sig i en situation som krävde ett snabbt svar. Vad särskilt gällde målen C-357/19, C-811/19 och C-840/19 anförde de även att ett sent svar riskerade att äventyra en eventuell verkställighet av straffet.

⁶⁴ Dom av den 18 maj 2021, Asociația « Forumul Judecătorilor din România » m.fl. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 och C-397/19, [EU:C:2021:393](#)).

Vad gällde målen C-357/19 och C-379/19 beslutade domstolen att avslå denna ansökan. Domstolens ordförande beslutade emellertid att dessa mål skulle handläggas med förtur i enlighet med artikel 53.3 i rättegångsreglerna.

Vad gällde målen C-811/19 och C-840/19 konstaterade domstolens ordförande att dessa mål, tillsammans med målen C-357/19 och C-379/19, visade att det vid de rumänska domstolarna rådde osäkerhet om hur unionsrätten skulle tolkas och tillämpas i ett stort antal brottmål där preskription kunde inträda och att det därmed fanns en risk för straffrihet. Under dessa omständigheter, och med hänsyn till hur långt målen C-357/19, C-379/19 och C-547/19 – vilka avsåg liknande frågor om tolkning av unionsrätten – hade framskridit, beslutade domstolens ordförande att målen C-811/19 och C-840/19 skulle handläggas skyndsamt.

2. Sambandet mellan förfarandet för skyndsam handläggning i ett mål om fördragsbrott och beviljandet av interimistiska åtgärder

Beslut av den 11 oktober 2017, kommissionen/Polen (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Som ovan angetts,⁶⁵ väckte kommissionen talan om fördragsbrott mot Republiken Polen för att få fastställt att denna medlemsstat hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt livsmiljödirektivet och fågeldirektivet. Kommissionen gav i detta sammanhang in en ansökan om interimistiska åtgärder enligt artikel 279 FEUF och artikel 160.2 i domstolens rättegångsregler i avvaktan på att domstolen skulle avgöra målet i sak.

Kommissionen yrkade även, med stöd av artikel 160.7 i domstolens rättegångsregler, att dessa interimistiska åtgärder skulle beviljas redan innan Republiken Polen hade inkommit med yttrande, med anledning av att det fanns en risk för att en allvarlig och irreparabel skada skulle uppstå på livsmiljöerna och Natura 2000-området Puszcz Białowieska. Domstolens vice ordförande biföll ansökan och ålade Republiken Polen att tills vidare inte genomföra de aktuella skogsbruksåtgärderna, såvida inte det förelåg ett hot mot den allmänna säkerheten, till dess att det interimistiska förfarandet hade avslutats (beslut av den 27 juli 2017, kommissionen/Polen, C-441/17 R, [EU:C:2017:622](#)).

När det gäller sambandet mellan ansökan om interimistiska åtgärder och den skyndsamma handläggningen, vilken domstolens ordförande på eget initiativ hade beslutat om, påpekade den sistnämnde att även om det är riktigt att domstolen alltför har att pröva ansökan om interimistiska åtgärder, är syftet med och genomförandevillkoren för den inte desamma som syftet med och genomförandevillkoren för den skyndsamma handläggningen. Domstolens ordförande

⁶⁵ Se, nedan, likaså i del II i detta faktablad, med rubriken ”Förfarandet för skyndsam handläggning”, rubriken ”1.7 Risker för allvariga miljöskador”.

fann emellertid – utan att därvid föregripa det beslut som skulle avsluta det interimistiska förfarandet – att det utifrån målets beskaffenhet var motiverat att handlägga målet skyndsamt (av de skäl som anges i rubriken ”1.7 Risken för allvarliga miljöskador”).

Beslut av den 15 november 2018, kommissionen/Polen (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

”Förfarandet för skyndsam handläggning”

Som ovan angetts⁶⁶ väckte kommissionen talan om fördragsbrott mot Republiken Polen för att få fastställt att Republiken Polen hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan genom att anta den nyligen införda lagen om Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen). Kommissionen gav i detta sammanhang in en ansökan om interimistiska åtgärder enligt artikel 279 FEUF och artikel 160.2 i domstolens rättegångsregler i avvaktan på att domstolen skulle avgöra målet i sak.

Kommissionen yrkade även, med stöd av artikel 160.7 i domstolens rättegångsregler, att dessa interimistiska åtgärder skulle beviljas redan innan Republiken Polen hade inkommit med yttrande, med anledning av att det fanns en överhängande risk för att en allvarlig och irreparabel skada skulle uppstå i strid med principen om ett effektivt domstolsskydd inom ramen för tillämpningen av unionsrätten. Domstolens vice ordförande biföll denna ansökan. Republiken Polen förelades således att omedelbart och till dess att det interimistiska förfarandet avslutades för det första skjuta upp tillämpningen av vissa bestämmelser i lagen om Sąd Najwyższy, för det andra vidta de åtgärder som var nödvändiga för att säkerställa att de domare vid Sąd Najwyższy som berördes av nämnda lag kunde utföra sina arbetsuppgifter på samma tjänst, med bibehållande av samma ställning och samma rättigheter och anställningsvillkor som de hade vid den tidpunkt då nämnda lag trädde i kraft, för det tredje avstå från att vidta åtgärder för att utse domare i Sąd Najwyższy och åtgärder för att nyillsätta tjänsten som förste ordförande i denna domstol eller att ange vem som skulle leda nämnda domstols arbete i stället för dess förste ordförande och för det fjärde varje månad meddela kommissionen alla de åtgärder som vidtagits för att följa beslutet (beslut av den 19 oktober 2018, kommissionen/Polen, C-619/18 R, [EU:C:2018:852](#)).

När det gäller sambandet mellan ansökan om interimistiska åtgärder och den skyndsamma handläggningen, vilken domstolens ordförande på eget initiativ hade beslutat om, påpekade den sistnämnde att även om det var riktigt att domstolen alltjämt hade att pröva ansökan om interimistiska åtgärder, hade domstolens vice ordförande beviljat de interimistiska åtgärder som begärts av kommissionen, vilka skulle gälla fram till dess att det interimistiska förfarandet hade avslutats. Domstolens ordförande förklarade därför att för det fall domstolen i sitt kommande beslut skulle bibehålla de interimistiska åtgärder som beviljats i avvaktan på det beslutet så skulle

⁶⁶ Se, ovan, likaså i del II i detta faktablad, med rubriken ”Förfarandet för skyndsam handläggning”, rubriken ”1.2. Den rättsliga osäkerhet som är föremål för begäran om förhandsavgörande är av särskilt allvarig art”.

Republiken Polen själv ha allt intresse av att prövningen av målet i sak avslutades så snart som möjligt, för att bringa nämnda åtgärder att upphöra och för att få de frågeställningar som aktualiserades i detta mål slutgiltigt avgjorda. Domstolens ordförande underströk vidare att syftet med och genomförandevillkoren för en ansökan om interimistiska åtgärder inte var desamma som syftet med och genomförandevillkoren för beviljandet av skyndsam handläggning. Domstolens ordförande fann emellertid – utan att föregripa det beslut som skulle avsluta det interimistiska förfarandet – att det utifrån målets beskaffenhet var motiverat att handlägga målet skyndsamt (av de skäl som anges i rubriken ”1.2 Den rättsliga osäkerhet som är föremål för begäran om förhandsavgörande är av särskilt allvarlig art”).

EUROPEISKA UNIONENS
DOMSTOL

Direktoratet för forskning och dokumentation

September 2024